

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 11.2.2021

2 | 21

Kirjeenvaihtajat
vaarassa
mielen-
osoituksissa
s. 6

Ikäsyryjinnän
huomaa usein
vain sitä
kokenut
s. 24

Huuhaafliitti
syö luottoa
mediaan
s. 4

Lauri Nurmi hankki
vuoden kovimman politiikan
uutisen. Lännen Media ei
halunnut sitä julki. 14

KUVA: CATA PORTIN

s.22 STT:n siteeraus-
vertailun keksi
Johan Jaakkola.

**Märkligt
förtalsåtal
hotar
yttrandefri-
het i Sverige**

s.32

**Vastuullinen
mediayhtiö ei voi
pohtia vain
paperilaatua**

Annukka Oksanen ja
Elina Yrjölä

s.9

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Median tulee varmistaa, ettei kulkutauti nitistä kansanvaltaa

Kulkutaudin keskellä käytävät kunta-vaalit pakottavat median terhistäytymään.

Vastuulliset puolueet eivät tänä vuonna yritä kerätä soppatykin ääreen tiivistä ihmismassaa, eivätkä äänestäjät välttämättä pääse tapaamaan kasvotusten ainoatakaan ehdokasta. Se tekee vaaleista ja demokratiasta hauraampia, ja medialla on velvollisuus täyttää äänestäjien tiedontarve.

Normaalioloissakin journalistieilla on paljon valtaa määrittellä, mistä vaaleissa puhutaan ja kuka pääsee julkisuuteen kertomaan näkemyksistään. Tänä vuonna se korostuu.

KULKUTAUTIVAALIT OVAT myös somevaalit – ainakin niille kansanosille ja ikäluokille, jotka käyttävät sosiaalista mediaa.

Somen algoritmit näyttävät käyttäjälle sisältöä, josta ne laskevat käyttäjän olevan kiinnostunut. Samanmieliset näkevät toistensa keskustelua ja kommentteja. Ehdokkaat koh-

dentavat mainontaa käyttäjille, joiden arvioivat olevan kanssaan jo valmiiksi suunnilleen samoilla linjoilla. Kaikki tämä johtaa paljon puhuttuun kuplautumiseen.

Vaalikeskustelu pirstoutuu, kun yhtäällä ehdokkaat ja äänestäjät puhuvat vain koronasta, toisaalla päivähoidosta ja kolmannessa seurueessa maahanmuutosta.

Koronatilanteessa median tehtävä on tuoda kuplia yhteen. Meidän pitää muistuttaa, mistä kunnissa päätetään ja mistä ei. Meidän pitää tuoda esiin tulevien vuosien tärkeimpiä kunta-laisten elämään vaikuttavia päätöksiä ja varmistaa, että äänestäjällä on tarvittavat tiedot myös asioista, joita algoritmi ei sylje hänelle somessa.

MONI AKTIIVINEN ÄÄNESTÄJÄ ei ole sosiaalisessa mediassa eikä pääse tapaamaan ehdokkaita torilla.

Tämä tarkoittaa, että istuvilla ehdokkailla on entistä paremmat mahdollisuudet uusiin verrattuna. Medialla on yleensäkin taipumus

KUVA: HELI BLÄFIELD

Jutusteleva sävy
talouspodcastissa vaati
paljon taustatyötä,
sanoo Julia Thurén.

s.42

Koronatilanteessa median tehtävä on tuoda kuplia yhteen.

haastatella istuvia valtuutettuja – kenties tällä kertaa mukaan voisi ottaa entistä enemmän tuoreita ehdokkaita.

Tapaamisten puuttuminen johtaa toivottavasti siihen, että ehdokkaat mainostavat innokkaasti mediassa. Myös kuntien soisi käyttävän paikallista mediaa vaaleihin liittyvään ilmoitteluun – se on tapa varmistaa, että viesti tavoitetaan perinteisen median parissa viihtyvät.

Journalistien velvollisuus on tietenkin kohdella yhdenvertaisesti ehdokkaita, joilla ei ole varaa mainoksiin.

Vaalitenttien järjestäminen on entistä tärkeämpää, ja tänä vuonna myös pikkuruiset paikallislehdet ja -kanavat pystyvät toivottavasti järjestämään niitä.

Yle on jo aiemmissa vaaleissa organisoinut tenttejä yhdessä maakuntien kaupallisen median kanssa. Toivottavasti se tarjoaa apua ja palvelua tällä kertaa entistäkin anteliaammin, ja kaupallinen media tarttuu tilaisuuteen. Vaalikoneyhteistyö on jo alkanut.

VAALIT OVAT hyvä hetki muistuttaa kansalaisia ja päättäjiä median välttämättömyydestä. Ilman mediaa nykyisenkaltaisen demokratia ei ole mahdollinen. Jos kunnasta puuttuu kunnan asioita seuraava tiedotusväline, kansalainen ei saa luotettavaa tietoa siitä, kuka hänen asioistaan päättää ja miten.

Muissa Pohjoismaissa median merkitys demokratian takaajana tunnustetaan ja sitä tuetaan. Suomessa tuetaan kyllä muita demokratialle tärkeitä asioita, kuten puolueita, mutta toistaiseksi meiltä puuttuu pysyvä mediatuki. Se on pohjoismaisittain omituista – muut maat tukevat demokratialle välttämätöntä kaupallista mediaa vuosittain kymmenillä miljoonilla.

Ehdotuksen pysyvistä mediatuesta pitäisi valmistua ennen kuntavaaleja. Kuntavaaleissa meillä on hyvä mahdollisuus osoittaa, että toimiva media tukee kansanvaltaa ja ansaitsee tukea. ●

KUVA: JOHANNES TERVO

"Kuva on nyt lehdessä kerran viikossa, ennen nimi näkyi sentään joka päivä"

Matti Kalliokoski

s.10

Kannen/Takakannen kuvitus: Kari Sihvonen ja Emmi Nieminen (takakannen eläinhahmo)

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 96. vuosikerta
11.2.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIIHETEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
(31.5.2021 saakka)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Marttinen 050 310 3036
(31.5.2021 saakka)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 3 / 2021
ILMESTYY 11.3., AINEISTO 3.3.

ILMOITUSMYYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Journalismi flirttailee huuhaan kanssa seurauksia miettimättä, kirjoittaa tiedetoimittaja Ulla Järvi

Ulla Järvi, teksti ● Aapo Huhta, kuva

ULLA JÄRVI

- 58-vuotias Salossa asuva Suomen tiedetoimittajain liiton pääsihteeri ja Tiedetoimittaja-lehden päätoimittaja.
- Työskennellyt toimittajana muun muassa Korpilahti-lehdessä ja Lapin lehdissä, Salon Seudun Sanomissa ja Lääkärilehdessä.
- Toimittajatutkinto Tampereen yliopistosta, maisterin ja tohtorin tutkinnot Jyväskylän yliopistosta. Tutkii terveysviestintää.
- Kirjoittanut ja toimittanut useita tietokirjoja. Ahkera kolumnisti.
- Kirjoittaa parhaillaan kirjaa työotsikolla "Armoton media".

"Näin pääset irti sokerikoukusta."
"Tällainen on DASH-ruokavalio, joka alentaa verenpainetta ja kolesterolia."
"Syötätkö lapsellesi marjaseiteja? Diabetes-vaara piilee."

Oheisista otsikoista ei välttämättä arvaisi, että ravitsemus on haastava tieteenala. Se on tulvillaan kemiaa, lääketiedettä, matematiikkaa, psykologiaakin. Meille taviksille se tarjoillaan silti viitenä vinkkinä ja kuutena kuolemanvaarana.

Etenkin verkkojournalismin rakastamat vinkkilistat eivät välttämättä sisällä epätosia väittämiä, mutta ylenmääräinen yksinkertaistus sotii tieteen olemusta vastaan. Näennäistieteellisestä juttutulvasta on mahdotonta erottaa, mikä on aidosti uutta ja merkityksellistä tietoa.

Sokerikoukku ei ole tieteellinen käsite, vaan suutuntuuma on yksilöllinen kokemus, jopa kulttuurinen mieltymys ruoan rakenteeseen ja makuihin.

DASH-ruokavalion taustalla on iso yhdysvaltalais tutkimus, mutta käytännössä se vastaa suomalaista ruokakolmiota. Tämä tylsän virallinen ravitsemussuositus pohjaa satoihin, myös Suomen oloissa tehtyihin, jopa vuosikymmenten mittaisiin tutkimuksiin.

Vauvojen äidit puolestaan saa järkyttymään uutisella marjaseiteista. Hiirivauvojen äidit eivät tosin lue *Savon Sanomia*, joka julkaisi tuon hiirikokeisiin perustuvan uutisen.

MYÖS AIDOT JA KEKSITYT tiedekiistat kiinnostavat klikkaajia. Kumpi on vaarallisempaa, liika sokeri vai liika suola? Jos ette tunne oliiviöljyn, palmuöljyn ja rypsiöljyn välisiä kiistoja, pankaapa googlaten!

Vastakkainasettelujen rakentaminen hinnalla millä hyvänsä on tutkijoille erityisen kiusallista. Itsekin olen istunut tutkijan kanssa tv-keskustelussa, jonne toimitta-

jan mukaan "ihan viime hetkellä tupsahti" myös homeopaatti väittelemään oikeasta ja väärästä terveystiedosta. Jälkeenpäin homeopaattia puolustanut porukka ryhtyi tutkijaa vastaan niin laajamittaiseen somehyökkäykseen, että lopulta siihen puuttui poliisikin.

Aivan liian usein kuulen tutkijoilta, että heidät on asemoitu juttuun vastakkain toisen tutkijan kanssa – kertomatta asetelmaa etukäteen.

"Siinäpä sitten muka kiistelet aamun lehdessä proffan kanssa, joka istuu apurahalautakunnassa käsissään sinun urasi jatko", eräs tutkija kertoi.

Myös lääkärin hyväksikäyttö ärsyttää.

"Saatan toimittajan mieliksi puolentoista tunnin haastattelun aikana kerran myöntää, että seksi voi auttaa migreeniin. Seksin nostaminen otsikkoon vähättelee kuitenkin sekä minua että ennen kaikkea kärsiviä potilaita", harmitteli tuttu lääkäri.

UUOSI 2021 ON tutkitun tiedon teemavuosi. Suomalaiset luottavat tutkimusten mukaan niin tieteeseen kuin tiedotusvälineisiinsä. Miten säilyttää luottamus? Voiko itseään vastuulliseksi mainostava journalismi flirttailla huuhaan kanssa ilman seurauksia? Minä väitän, että ei voi.

Journalismi menettää uskottavuuttaan, jos se kalastelee helppoja voittoja tieteen pintakuohuista. Yleisön silmissä faktat ja mielipiteet puuroutuvat, kun vahvistamattomat teoriat ja yksinkertaistukset päätyvät myös JSN:n jäsenlehtien palstoille.

Yhteistyö tietentekijöiden ja tutkimuslaitosten kanssa ei tarkoita kritiikitöntä tutkimustiedotteiden toistamista tai väärinkäytösten piilottelua. Tutkimusten sekä tutkijoiden osaamisen väärinkäyttö asettaa kuitenkin kyseenalaiseksi sekä tutkijoiden että toimittajien ammattitaidon. ●

Ylen Eurooppa-kirjeenvaihtaja Suvi Turtiainen Berliinin valtiopäivätalon edustalla. Elokuussa koronamielenosoittajat yrittivät tunkeutua valtiopäivätaloon. Kuvauspäivänä sen edessä oli meneillään viikoittainen, ilmastoaiheinen Fridays For Future -mielenosoitus.

Mielenosoittajien viha saattaa vaaraan kirjeenvaihtajat – turvana kevyt kalusto, pressitunnusten piilottaminen ja kollegat

Nina Erho, teksti • Elis Hannikainen ja Alessandro Ricci, kuvat

35 min

Koronavuonna 2020 suomalaiset katsoivat televisiota viikossa noin 35 minuuttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Uutisohjelmien katsojamäärät olivat suurimmat vuosiin. Poikkeustilan aikana tv-uutisten ja ajankoh-
taisohjelmien katselu kasvoi 32 prosenttia.

Lähde: Finnpanel

Kirkko ja kaupunki poisti julkaisemansa lihan tehotuotantoa käsittelevän tekstin verkosta sen jälkeen, kun MTK nosti siitä metelin. "En suoraan sanoen ole sataprosenttinen varma, oliko se oikea ratkaisu", sanoo päätoimittaja **Jaakko Heinimäki: journalisti.fi**

Kun Capitol-kukkulan valtaajat tammi-kuussa riepottelivat journalisteja ja rikkoivat kuvauskalustoa Yhdysvalloissa, Ylen Eurooppa-kirjeenvaihtaja **Suvi Turtiainen** tunnisti tilanteen. Toimittajat ovat olleet vaarassa myös Saksassa, hän twiittasi 10. tammikuuta.

Kuvausryhmien kimppuun käyty useasti myös Saksan koronatoimia vastustavissa mielenosoituksissa. Liikkeessä mm. salaliittoteoreetikoita ja äärioikeistoa. Nykyään niissä voi kuvata vain turvamiehet mukana. Suorat tehtävä sivussa ja ilman Yle-tunnuksia.

Ensimmäisen kerran Turtiainen raportoi koronamielenosoituksesta keväällä 2020 Stuttgartista. Silloin moni osallistuja piti koronatoimia liioiteltuina. Sitten mukaan on tullut lisää äärioikeistoa ja salaliittoteoreetikoita. Turtiainen mukaan oikeistopopulistinen AfD-puolue tukee mielenosoituksia ja haastaa siten **Angela Merkelin** hallitusta.

Stuttgartissa Turtiainen maski sai aikaan kiukuista huutelua. Kesän mittaan hyökkäykset toimittajia ja kuvausryhmiä vastaan yleistivät koronamielenosoituksissa. Silloin Turtiainen usein käyttämä saksalainen freelancekuvaaja sanoi, että kaksikko ei enää lähde kuvaamaan isolla tv-kalustolla ilman turvamiehiä. Kuvaajan saksalaisia kollegoja oli lyöty ja heiltä oli revitty kamerat käsistä.

Sitten Turtiainen on tehnyt koronamielenosoituksista suoria raportteja esimerkiksi tv-uutisiin vain kännykällä, ilman Ylen mikrofonia. Tv-kuvaa mielenosoituksista Yle hankkii kuvatoimistoilta ja kansainvälisestä kuvavaihdosta. Haastatteluja olisi joka tapauksessa vaikea kuvata.

"Mielenosoittajat puhuvat kameralle nihkeästi. He ajattelevat, että media vääristelee eikä kerro sitä 'totuutta', johon he uskovat", Turtiainen sanoo.

Myös toimittajan nappimikki, kännykän kolmijalka ja valo vetävät helposti puoleensa häiritsoijöitä. Paikka on valittava niin, ettei ihmisiä pääse tulemaan joka suunnasta.

Kollegat tuovat turvaa.

"Pidämme tiiviisti yhteyttä ja vaihdamme tietoja siitä, onko ollut huutelua tai tönimistä. Kun kukin tekee tv-suoran kotimaahansa vähän eri aikaan, voimme vaihtaa vuorotellen toistemme selustaa."

JO ENNEN KORONA-AIKAA journalisteilla oli Saksassa turvallisuushuolia äärioikeiston ja ääriäisemmiston mielenosoituksissa. Ääriäisemmisto on jul-

kaissut nimilistoja toimittajista, joita pitää vihollisinaan.

Median joutuminen koronamielenosoitusten silmätikuksi huolettaa Suvi Turtiaista erityisesti, koska koronamielenosoituksissa mukana on myös tavallisia kansalaisia.

"Viha on levinnyt ääriryhmistä maltillisempiin koronavuoden aikana."

Ylen Eurooppa-kirjeenvaihtajana Turtiainen on raportoinut myös esimerkiksi Valko-Venäjältä. Siellä ja Venäjällä toimittajia eivät uhkaa mielenosoittajat vaan viranomaiset. Elokuussa Turtiainen työskenteli Valko-Venäjällä vielä koronamielenosoituksiakin kevyemmällä kalustolla.

Tammikuun lopussa mellakkapoliisi riuhtoi ja iski pampulla Ylen Venäjän-kirjeenvaihtajaa **Erkka Mikkosta** Moskovassa. Mikkosella oli Ylen mikrofonin ja pressiliivi.

Ylen ulkomaantoimituksen päällikkö **Krista Taubert** kertoo, että turvallisuutta ja riskejä pohditaan koko ajan enemmän myös muualla kuin sota- ja konfliktialueilla.

"Ulkomaantoimittajia on koulutettu ja henkilökohtaisia suojavarusteita on päivitetty. Seuraamme median turvallisuustilannetta maailmalla tiiviisti erilaisten verkostojen kautta."

CAPITOLIN MELLAKASTA raportoivat muun muassa *Ilta-Sanomien* kirjeenvaihtaja **Mikko Marttinen** ja *Helsingin Sanomien* kirjeenvaihtaja **Anna-Sofia Berner**.

Myös he työskentelivät mielenosoittajien joukossa pääosin ilman näkyviä pressitunnuksia, vaikka lehtitoimittajan onkin tarvittaessa helpompaa piilottaa työvälineensä kuin tv-toimittajan tai kuvaajan.

Marttinen otti kesän kokemuksistaan viisastuneena mukaansa luotiliivin ja kaasunaamarin. Hän sai kesäkuussa Minneapolisissa rotusyrjinnän ja poliisiväkivallan vastaisessa mielenosoituksessa kyynelkaasupatruunasta osuman silmälaseihinsa.

Anna-Sofia Berner oli kesän mielenosoitusten aikaan Suomessa, mutta myös hän hankki niiden jälkeen turvavarusteita.

"Silloin ajatuksena oli enemmän kyynelkaasu poliisin taholta tai se, että joutuisin keskelle poliisin ja mielenosoittajien välistä yhteenottoa", Berner sanoo.

Capitolilla Marttinen koki kaksi uhkatilannetta. Kuljettuaan väkijoukon mukana kukkulalle hän vetäytyi sivummalle tekemään haastatteluita. Hän arvioi, että jos poliisi käyttäisi

"Mielenosoittajat puhuvat kameralle nihkeästi. He ajattelevat, että media vääristelee eikä kerro sitä 'totuutta', johon he uskovat."

Suvi Turtiainen, Ylen Eurooppa-kirjeenvaihtaja

"Itse olen tehnyt sellaisen valinnan, etten astu jalallanikaan Kärkkäisen kauppaan. Se ei tarkoita, että epäisin kaupalta mahdollisuuden mainostaa, jos mainos vain täyttää eettiset normit."

Helsingin Sanomien päätoimittaja Kaius Niemi Journalistin haastattelussa 22. tammikuuta

Kolme ammattivalokuvaajien järjestöä kirjelmöi ministeriöön ja Kopiostolle kuva-alan keskusjärjestöstä Finnfotosta. Järjestöt kyseenalaistavat Finnfoton aseman ja asiantuntemuksen. Lue lisää: journalisti.fi

KUVA: ALESSANDRO RICCI

Suvi Turtiainen raportoi Berliinin Rigaer Strasselta, jossa poliisi tyhjänsi syksyllä vasemmistoanarkistien valtaaman talon. Turtiainen palkkasi aikaisen aamun juttu-keikalle turvakseen avustajan.

kyynelkaasua, ihmisiä tallautuisi kuoliaaksi ruuhkassa.

Palatessaan kukkulalle illemmalla hän pukeutui luotiliiviin mediatunnuksilla. Kun se herätti aggressiivista huutelua, hän poisti tunnuksat, mutta palautti ne, kun poliisi alkoi ajaa väkeä pois Capitolilta. Silloin hän myös hakeutui samaan paikkaan pohjoismaisten kollegojensa kanssa.

"Toimittajan tehtävä on olla siellä, missä tapahtuu. Samaan aikaan pitää arvioida, mikä on järkevää. Suomesta on vaikea antaa tänne yksityiskohdaisia ohjeita."

Marttinen tekee *Ilta-Sanomille* myös kännykkäraportteja, mutta mielenosoituksiin hän ei ota kolmijalkaa edes mukaan.

Anna-Sofia Berner kysyi ennen Capitolin haastattelujen aloittamista kotitoimituksesta arviota tilanteen turvallisuudesta. Haastattelut sujivat rauhallisesti, vaikka sivusta seuranneet mielenosoittajat kommentoivat hänen työtään ikävästi.

Berner näki ja kuuli jälkikäteen, mitä kollegoille oli tapahtunut Capitolilla. Se tuntui hurjalta.

"Ennen pressiliivit suojasivat toimittajaa, nyt tunnuksat pitää enemmän piilottaa. Nykyään median tunnuksia käyttää myös väki, joka ei ole mediaa."

VAIKKA MIELENOSOITTAJIEN viha vaikuttaa työtapoihin, asioita ei ole jäänyt sen vuoksi kertomatta, Ylen Suvi Turtiainen sanoo. Jos jotain jää kuvaa-matta, sen voi kertoa verkossa ja radiossa.

Välillä hän on miettinyt, saavatko mielenosoitukset liikaa mediatilaa. Kun mielenosoittajat yrittivät elokuussa tunkeutua valtiopäivätaloon Berliinissä, tapaus sai Saksassa valtavasti huomiota.

"Teko oli symbolisesti iso, mutta myös 'vain tempu', toisin kuin Yhdysvalloissa, jossa pyrittiin estämään vaalituloksen vahvistaminen. Täällä oli lauantai, eikä istuntoa ollut käynnissä."

"Samaan aikaan parlamentissa istuu AfD, jonka yksi laita on Saksan tiedustelupalvelun tarkkailussa, koska sitä pidetään demokratiaa uhkaavana. Mielenosoitukset näkyvät ja kiinnostavat, mutta journalistien on huolehdittava kokonaiskuvasta ja liikehdinnän taustojen avaamisesta." ●

SANOMA, KALEVA JA YLE YT-NEUVOTTELEVAT, KAAKON VIESTINTÄ IRTISANOI

Sanoma Media Finland ja Kaleva Media ovat aloittaneet yt-neuvottelut.

Sanoman neuvottelut koskevat yhtiön alueellisia ja paikallisia uutisjulkaisuja, muun muassa *Aamulehteä*, *Satakunnan Kansaa* ja paikallislehtiä. Enintään 26 ihmisen työt voivat päättyä tai työsuhteen ehdot muuttua olennaisesti.

Kalevassa uhan alla on 20 työsuhdetta muun muassa paikallis- ja maakuntalehdissä, kuten *Kalevassa* ja *Lapin Kansassa*.

Myös Yle aloitti yt-neuvottelut uutis- ja ajankohtaistoimintansa Studio ja kuva -osastolla. Vanha studiotekniikka halutaan korvata entistä enemmän automatiikkaan nojaavalla teknologialla. Sen seurauksena 25 ihmisen työt voivat päättyä vuonna 2022.

Kaakon Viestinnän yt-neuvottelut päättyivät viiden journalistista työtä tekevän irtisanomiseen. Lisäksi työsuhteita osa-aikaistetaan.

Marja Honkonen

Lue lisää: journalisti.fi

AV-KÄÄNTÄJIEN TYÖEHDOSTA SAATIIN SOPU

Av-käännösyhtiöiden työehtosopimusneuvottelut ovat päättyneet. Uuden työehtosopimuksen myötä palkkoja korotetaan sopimuskauden aikana 2,2 prosenttia.

Palkkoihin tulee maaliskuun alussa 1,6 prosentin yleiskorotus, jonka lisäksi maksetaan 0,6 prosentin yritysکوhtainen erä.

Sopimukseen lisättiin myös kirjaus, jonka mukaan konekäännöksen pohjalta teetetävistä käännöstyöstä saisi tietyissä tilanteissa lisäpalkkion.

Työntekijöitä neuvotteluissa edustivat Journalistiliitto, Akavan Erityisalat, Kieliassiantuntijat ja av-kääntäjät itse. Työnantajista neuvotteluun osallistuivat Iyuno Finland Sub Oy, Pre-Text Oy, Rosmer International osk ja Saga Vera Oy.

Uusi sopimus on voimassa huhtikuun 2022 loppuun.

Marja Honkonen

JOURNALISTILIITON JÄSENMAÄRÄ LASKUSSA

Journalistiliiton jäsenmäärä väheni jälleen viime vuonna. Liittoon kuului vuoden lopussa 14 092 jäsentä, mikä on 214 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Journalistiliiton jäsenten määrä on vähentynyt kymmenen viime vuoden aikana kymmenen

prosenttia. Jäsentilastot kertovat, että jäseniä on kadonnut lehdistön, kustannustoimittajien sekä radio- ja tv-puolen tehtävistä. Muilla toimialoilla työskentelevien jäsenten määrä taas kasvaa.

Freelancejäsenten määrä on aiempina vuosina

kasvanut, mutta vuonna 2020 myös heidän määränsä väheni.

Viime vuonna Journalistiliittoon liittyi 588 uutta jäsentä ja liitosta lähti 779 jäsentä.

Marja Honkonen

Mitä vastuullisuus on mediabisneksessä?

ANNUKKA: Kuule, yritysmaailma kohkaa ESG:stä.

Environment, Social, Governance eli ympäristö, sosiaalinen vastuu ja hallinto. "Vastuullisuus" ei ole enää mitään itu- ja lesegmenttien puuhailua, vaan ihan täyttä valtavirtaa. Pitää olla ESG kunnossa, muuten sijoittajat hylkää.

ELINA: Onko sulla jotain leseitä vastaan? Hei, mitä sun mielestä mediayhtiön vastuullisuus voisi olla?

A: Ainakin ennen se oli sitä, että ympäristöasiat olivat kunnossa, tyyliin ympäristöystävällinen paperintuotanto tai toimistotalon vähäenergisyyks. Kerrottiin, että noudatamme lakeja tai eettisiä ohjeita. Aika vanhanaikaista ja kapeaa.

Vastuullisuushan on sitä, että yritys tsekkailee vaikutuksia ympäristöönsä eli yhteiskuntaan laajasti ja nimenomaan liiketoimintansa ytimen näkökulmasta. Se ei ole sitä, että vähennetään tulostamista.

Rakastan muuten leseitä!

E: Median suurin vaikutus yhteiskuntaan tulee tietenkin sisällön kautta. Tämä on vaikea asia journalismin näkökulmasta. Ajatellaan, että journalismin ei pitäisi ajaa mitään agendaa vaan raportoida maailmasta. Mutta niin se vain on, että lehden paperilaadulla on paljon pienempi vaikutus ympäristöön kuin sillä, miten jutut vaikuttavat yleisön käyttäytymiseen.

Tähän kai viitataan kun sanotaan, että matkailusta kirjoitettaessa pitäisi ottaa aina huomioon ympäristövaikutukset. Tai että ei ole eettisesti kestävä julkaisa pihvinpaisto-ohjetta, koska yleisö menee sitten kauppaan ostamaan pihviä ja paistelemaan sitä, vaikka lihantuotannossa on korkeat hiilidioksidipäästöt ja tarjolla olisi vähäpäästöisempiäkin proteiinivaihtoehtoja.

A: Eiväthän sijoittajatkaan enää katso pelkkää voittokerrointa tai tulosta viivan alla, se on ihan mennyttä. Nykyaikaisissa kiinnitetään paljon aiempaa enemmän huomiota siihen, *miten* se tulos on syntynyt. Jos se on syntynyt sikailemalla, sijoittaja ei sijoita, koska riski on liian suuri.

Kokonaisvaltaisimman vastuullisuuden mukaan ei riitä, että mainonta on läpinäkyvää tai että journalismi noudattaa eettisiä sääntöjä, kuten *Journalistin ohjeita*. Myös sisällön pitäisi pyrkiä kohti parempaa maailmaa. Liiketoiminnassakin pitää ajatella asioita kuten demokratia, faktojen merkitys ja journalismin sisällön vaikutus maailmaan ylipäättään. Miten median toiminta on vaikuttanut esimerkiksi koronakriisin hoitoon? Millaisia paineita median tapa valita ja korostaa näkökulmia on tuottanut tietynlaiseen toimintaan tietyllä hetkellä?

E: Niin. Onko nyt sellainen aika, että median pitäisi luopua näennäisestä objektiivisuudesta ja tunnustaa rohkeasti väriä? Tyyliin edistämme länsimaista ihmisoikeuskäsitystä, emme hyväksy fasismia ja muuta.

Mutta missä määrin se olisi mahdollista vaikkapa Ylelle, se on toinen juttu. Voiko julkisen palvelun yhtiö valita, mitä arvoja se edistää, ja hylätä sellaiset arvot, joita kuitenkin iso kansanosa kannattaa? Hiton vaikea kysymys. Vastuullisuusnäkökulmasta pitäisi ottaa kantaa, mutta onko kuitenkaan kestävä linja työntää jotkut marginaaliin?

A: Joka tapauksessa yrityksillä pitää olla *purpose* eli toiminnalla jokin muu tarkoitus kuin rahan tahkoaminen. Raha sitten seuraa *purposea*, näinhän nyt ajatellaan. Vastuullisuuden pitäisi olla ihan liiketoiminnan ytimessä. Ja median liiketoiminnan ydin on sisältö. ●

KUVA: MEERI UTTI

Matti Kalliokoski, 50

- Suomen Kuvalehden päätoimittaja elokuusta 2020.
- Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimituksen esihenkilö 2012–2020.
- Ilkan päätoimittaja 2007–2012.
- Työskennellyt myös Keskipohjanmaan vt. päätoimittajana, kesätoimittajana Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa sekä päätoimittajana Ulkopoliittisessa instituutissa, suunnittelijana Nokialla ja erityisavustajana tasavallan presidentin kansliassa.
- Valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopistosta 1998, Sanoman toimittajakoulu 1990.
- Kirjoja: Pitkä sarka. Viljami Kalliokosken elämä (WSOY 2002), Uuden ajan nainen. Hilja Pärssisen elämä (Siltala 2018).
- Naimisissa Miltton Networksin toimitusjohtajan, entisen kunta- ja poliitikon Elina Moisio (vihr.) kanssa.
- Asuu Helsingissä.

Olet jo käynyt metsällä Reenpäiden kanssa, Matti Kalliokoski

Suomen Kuvalehden päätoimittaja hoksasi vasta jälkeenpäin tullessa pyydetyksi ehdolle eduskuntaan.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Vaihdot pääkirjoitustoimittajan paikan päätoimittajan paikkaan, koska halusit nimesi ja kuvasi lehteen.

Kuva on nyt lehdessä vain kerran viikossa, ennen nimi näkyi sentään joka päivä. Päätoimittajan täytyy olla lehden kasvot, mutta motiivini tehdä näitä töitä on ihan muualla kuin naamani esittelyssä.

Suomen Kuvalehden päätoimittajan valintaprosessi on salaisuus, jota yksikään tutkiva toimittaja ei tule paljastamaan.

Kyllä Suomessa on hyviä tutkivia toimittajia, mutta eihän se mitenkään erikoinen prosessi ole. Tiedän erään keskustelun ja siitä lähteneen tartuntaketjun, josta prosessi lähti liikkeelle ja sitten päädyttiin varsinaisiin keskusteluihin.

SK:n päätoimittajaksi ei voida valita naista, koska naiset eivät voi liittyä vapaamuurareihin.

Minäkään en ole vapaamuurari ja tunnen huonosti sitä järjestöä. On luontevaa, että näissä hommissa on miehiä ja naisia, mutta omalta osaltani en voinut vaikuttaa tähän valintaan. Varmasti tulee sekin aika, että tähän tehtävään tulee valituksi nainen.

Olet ollut keskustataustaisen Ilkan päätoimittaja ja demaripresidentti Martti Ahtisaaren avustaja eikä siinä ole mitään ihmeellistä.

En näe siinä mitään ihmeellistä. Molemmissa tehtävissä vaaditaan ihan muuta kuin jotain puoluepoliittista. Ilkkaa tehtiin kaikille eteläpohjalaisille ja presidenttiä avustettiin kuten nyt valtion päämiestä avustetaan.

Saat Milttonilla työskentelevältä vaimoltasi kätevästi tietoja Suomen hallituksen suunnitelmista.

Suomalaisten avioparien keskustelukiintiö kotona on niin niukka, ettei sitä kannata tuhata lainkaan työasioihin.

Isoisäsi ministeri Viljami Kalliokoski vastusti aikanaan kiivaasti Lapuan liikettä ja Urho Kekkosta. Linjaat lehteäsi samoilla painotuksilla.

Eri aikakausia ei voi verrata toisiinsa, eikä mielipiteitä

ja aatteita voi kopioida vuosikymmenten yli. Isoisältäni olen perinyt kiinnostuksen yhteiskunnallisiin asioihin, tekstiin ja Suomen tapahtumiin.

Olet jo käynyt Otavamedian omistavan Reenpään suvun edustajien kanssa metsästäjänä.

En metsästä. Olen toki tavannut omistajat, ja he ovat hyvin valistunutta väkeä: eivät puutu lehden tekoon, mutta kokevat kirjallisuuden ja lehden teon omakseen. Se taitaa olla harvinaista herkkua nykymaailmassa.

Sinua on pyydetty kansanedustajaksi monta kertaa, ja voisit sitä jopa harkita.

Minua ei ole siitä puusta veistetty. Kuulin jälkikäteen, että minua oli kerran pyydetty, mutta en hoksannut sitä, joten pyyntö ei tainnut olla kovin aktiivinen. Poliitiikka on ammatti ja minä olen ihan toisessa ammatissa.

Sinulla on niin hyvä muisti, että et käytä lainkaan googlea.

Valitettavasti olen riippuvainen isoista teknologiayhtiöistä, mutta googlehan muistaa asiat hyvin vain 1990-luvun puolivälistä eteenpäin. Omalla muistillani pärjään paremmin siitä taaksepäin.

Tunnet henkilökohtaisesti paitsi jokaisen syntymäkuntasi Halsuan asukkaan myös heidän sukuhistoriansa monen sukupolven ajalta.

Se ei ole kovin suuri vaatimus. Halsualla on vain toistatuhatta asukasta ja kaikilla samat koulut, harrastukset ja sukulaisuussuhteet, joten kyllä ne ihmiset ovat tulleet tutuiksi.

Olet jo selvittänyt myös kaikkien alaistesi sukuhistorian ja heidän poliittiset kytköksensä.

Minulle riitti se, että edeltäjäni Ville Pernaan isän linjasta löytyi noin 300 vuoden takaa kytkös Halsuaan.

SK:n lukijamäärä kasvoi viime vuonna 13 prosenttia. On vähän raskasta olla yksin vastuussa printin tulevaisuudesta, mutta eiköhän se teiltä onnistu.

Tarkoitus on tehdä hyvää lehteä ja lukija päättää, haluaako lukea sitä paperilta tai digitaalisena. ●

Pikaopas kielipulmiin

Kirjoitetaanko sana yhteen vai erikseen, isolla vai pienellä? Unohtuuko pilkun paikka? Kokeneen kielenhuoltajan muistilista toimittajien tyypillisiin kielipulmiin.

Nina Erho, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Riitta Hyvärinen on median kieleen erikoistunut kielenhuoltaja, kouluttaja ja yrittäjä. Hän työskentelee muun muassa Yleisradion kielenhuoltajana. Aiemmin hän työskenteli parikymmentä vuotta Kielitoimistossa.

Kuva: Riitta Jääriö

ISOLLA vai pienellä?

Valtionhallinnon organisaatioiden nimet

Iso alkukirjain

Valtionyhtiöt ja valtion liikelaitokset, oppilaitokset sekä monet tieteeseen ja talouteen liittyvät laitokset: *Senaatti-kiinteistöt, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Teatterikorkeakoulu.*

Pieni alkukirjain

Ministeriöt ja oikeusistuimet, tavallisesti myös toimikunnat, neuvostot ja muut asiantuntijaelimet: *työ- ja elinkeinoministeriö, korkein hallinto-oikeus, keskusrikospoliisi, perustuslakivaliokunta.*

Lyhenteet

Lyhenteet löytyvät Kielitoimiston aakkosellisesta ohjepankista. Usein käytettyjä lyhenteitä ovat esimerkiksi *keskusrikospoliisi KRP, Kansaneläkelaitos Kela, korkein hallinto-oikeus KHO, korkein oikeus KHO, Kotimaisten kielten keskus Kotus, Liikenne- ja viestintäministeriö LVM, Luonnonvarakeskus Luke, Maahanmuuttovirasto Migri, suojelupoliisi SUPO/supo, Säteilyturvakeskus STUK, Terveystieteiden tutkimuskeskus THL, valtioneuvoston kanslia VNK.*

Tiedotusvälineillä on myös omia ohjeita. Esimerkiksi *Helsingin Sanomat* käyttää *keskusrikospoliisista* muotoa *krp*.

Yritysten nimet

Yritykset eivät aina kirjoita nimeään tai tuotemerkkiensä nimiä yleiskielen ohjeiden mukaan. Lehti- ja mediateksteissä niihin sovelletaan yleensä suomen kielen lausunnan kirjoitusohjeita: nimissä käytetään isoa alkukirjainta vain nimen ja siihen liittyvän toisen erisnimiosan alussa. Huutomerkki ja muut tarpeettomat välimerkit poistetaan. Iso kirjain nimen keskellä vaihdetaan pieneksi ja tarvittaessa lisätään yhdyserkki: *LähiTapiola* →

Lähi-Tapiola, Metropolia Ammattikorkeakoulu → *Metropolia-ammattikorkeakoulu.*

Kaksoispisteen jälkeinen kirjain

Juoksevassa tekstissä kaksoispisteen jälkeinen alkukirjain on yleensä pieni. Jos kaksoispistettä seuraa usean lauseen kokonaisuus, lauseet aloitetaan isolla alkukirjaimella: *Mieleeni tuli vain yksi asia: koirien kynnet pitää leikata. Mieleeni tuli kolme asiaa: Koirien kynnet pitää leikata. Koirat on harjattava. Kaupassa on käytävä.*

Otsikossa voi olla kaksoispisteen jälkeen iso tai pieni alkukirjain sen mukaan, mikä on luontevaa.

Pilkku vai ei?

Eri lauseiden yhteinen subjekti

Virkkeen merkitys saattaa muuttua pilkun paikan mukaan – siksi tämä on journalististen tekstien tärkein pilkkuasia.

Presidentti Niinistön mukaan Yhdysvaltojen kansanvalta on saanut kolhun ja joukossa tyhmyys tiivistyy. [Niinistö väittää myös, että joukossa tyhmyys tiivistyy.]

Presidentti Niinistön mukaan Yhdysvaltojen kansanvalta on saanut kolhun, ja joukossa tyhmyys tiivistyy. [Toimittaja väittää, että joukossa tyhmyys tiivistyy.]

Lauseenvastike

Lauseenvastikkeella voidaan ilmaista sama asia kuin sivulauseella. Lauseenvastikkeen kanssa ei käytetä pilkkua: *Huomatessaan koiran kissa säntäsi pakoon.*

Vertaa: Kun kissa huomasi koiran, se säntäsi pakoon.

Yksikkö vai monikko?

Kun tekijää tarkoittavan subjektin osana on lukusana, verbi on tavallisesti yksikössä: *Viisi poikaa juoksee.* Jos kyseessä on tietty joukko tekijöitä (kaikki tämän maailman viisi, nämä viisi, nuo viisi), verbi on monikossa: *Nämä viisi osallistuvat.*

Vertaa: Yhdeksän pelialan järjestöä ja yhdistystä perusti säätiön. (Pelialan järjestöjä ja yhdistyksiä on olemassa enemmän kuin yhdeksän.)

Yhdeksän pelialan järjestöä ja yhdistystä perustivat säätiön. (Pelialalla on kaikkiaan yhdeksän järjestöä tai yhdistystä, ja ne kaikki olivat mukana perustamisessa.)

"Nämä ovat pintatason kielivirheitä, ja moni niistä on kohtalaisen pieni. Tarkkuus kielessä on kuitenkin tärkeää, koska kieliasu vaikuttaa siihen, luottavatko lukijat tekstiin."
– Riitta Hyvärinen

Lyhyt

vai

pitkä viiva?

Suomessa käytetään kahta eripituista viivaa, lyhyttä ja pitkää. Lyhyttä viivaa sanotaan muun muassa yhdysmerkiksi ja tavuviivaksi. Pitkää viivaa sanotaan muun muassa ajatusviivaksi.

Lyhyt viiva on yleisempi. Sitä käytetään esimerkiksi

- yhdyssanoissa, joiden ensimmäinen osa loppuu samaan vokaaliin, jolla seuraava alkaa (*aamu-uinti*)
- yhdyssanoissa, joissa on kirjain, merkki tai lyhenne (*B-luokka*), erisnimi (*Bertta-täti*) tai vaikeasti hahmotettava vierassana (*clearing-tili*)
- poiston merkinä yhdyssanassa (*kuorma- ja henkilöautot*).

Kun yhdyssanan alkuosa koostuu sanaliitosta, jonka osien välissä on välilyöntejä, sen perään tulee välilyönti ja sitten yhdysmerkki ennen kokonaisuuden pääosaa: *pop up -kauppa*.

Jos alkuosassa ei ole välilyöntejä vaan esimerkiksi yhdysmerkki, se liitetään jälkiosaan yhdysmerkillä ilman välilyöntiä: *Itä-Häme-lehti*.

Kun sanaliittoalkuisen yhdyssanan jälkiosa jätetään toistamatta, poistoa osoittava yhdysmerkki kirjoitetaan kiinni alkuosaan: *Me muut- ja Mämmilä-sarjakuvat*, *Mämmilä- ja Me muut -sarjakuvat*. Tosin näinkin voi kirjoittaa: *sarjakuvat Me muut ja Mämmilä*.

Pitkää viivaa käytetään ääripäitä, rajakohtia ja osapuolia osoittavien sanojen ja numeroiden välissä: *10–15-vuotiaat*, *pakkipari Nieminen–Järvinen*.

#

Lukusanat 1–10 kirjoitetaan yleensä kirjaimin: *viisi*. Esimerkiksi vertailtavat luvut on kuitenkin helpompi hahmottaa, jos ne ovat samassa muodossa: *15 poikaa ja 3 tyttöä*.

Myös tasaluvut, kuten sata ja tuhat, kirjoitetaan kirjaimin, jos luvun täsmällisyys ei ole olennaista: *Tämä koskee kymmeniätuhansia ihmisiä*.

KOLME

Numeroin vai kirjaimin?

1

Taivutuskysymyksiä

Lyhenteet

Lyhenteissä, jotka luetaan kirjaimin, käytetään taivutettaessa kaksoispistettä: *KRP:n, WHO:n*. Osa lyhenteistä voidaan taivuttaa sen mukaan, miten kirjoittaja haluaa ne luettavan: *oy:hyn* [ooyhyn] tai *oy:öön* [osakeyhtiöön]. Lyhennesanat ja -nimet taivutetaan kuten mitkä tahansa sanat, ilman kaksoispistettä, kuten *luomu*, *tupo*, *Yle*, *Unicef* ja *Nato*.

Numerot

Jos lukutavan näkee numeroa seuraavasta sanasta, numero ei yleensä kaipaa taivutus-päätettä: *Kerroin tämän 13 osallistujalle* [kolmelletoista osallistujalle].

Kun lukusana on perusmuodossa, substantiivi on partitiivissa. Silloin numeroon ei merkitä päätettä: *Luin lomalla 22 kirjaa* [kaksikymmentäkaksi kirjaa].

Kun sekä substantiivi että lukusana ovat partitiivissa, numeroon merkitään päätte: *Luin lomalla 22:ta kirjaa* [kahtakymmentäkahta kirjaa].

Järjestysluvut

Jos järjestysluku taipuu samassa sijassa kuin pääsana, lukuun ei tarvitse merkitä taivutus-päätettä. Numeron jälkeinen piste osoittaa, että kyseessä on järjestysluku: *3. sijalla*.

Jos järjestysluvun lukutapa ei ilmene seuraavasta sanasta, numeron jälkeen merkitään kaksoispiste, sitten järjestysluvun tunnus (esimerkiksi *-nne-*) ja lopuksi taivutus-päätte: *Hän oli kilpailussa 10:nneksi paras* [kymmenenneksi paras]. Ei näin: *10. paras*.

Lainasanat

Heittomerkkiä käytetään sanaa taivutettaessa, kun sanan kirjoitusasu päättyy konsonanttiin mutta ääntöasu päättyy vokaaliin: *show'n* [šoun]. Muut vierasperäiset sanat taivutetaan i-väli-vokaalin avulla: *Kitkatissa*, *cappuccinossa*.

”

”Kaikkia nippelisääntöjä ei ole pakko opetella ulkoa. Tärkeämpää on muistaa, mistä asiat voi nopeasti tarkistaa.” – Riitta Hyvärinen

Sanaparit, joissa on lopussa verbin partisiiippi- tai infinitiivimuoto
Yleensä erikseen: *perässä hiihtävä, edellä mainittu, ohi menevä*.

Yhteen, jos kokonaisuuden merkitys on abstrakti: *ohi menevä auto mutta ohimenevä ajatus*.

Pikkusanojen parit

Yleensä erikseen: *alun perin, lukuun ottamatta, mukaan lukien, niin kuin*.

Jos sanaparin alkuosa on partikkeli tai adverbi ja loppuosa *päin*, se voidaan kirjoittaa joko yhteen tai erikseen: *nurinpäin tai nurin päin*.

Genetiivialkuiset sanaparit

Kirjoitusasu saattaa muuttaa merkityksen: *talonpoika tai talon poika*.

Jos sanapari, joka muutoin kirjoitettaisiin erikseen, on muuttunut termin kaltaiseksi, se voidaan kirjoittaa yhteen: *haavan hoito → haavanhoito*.

Yhteen vai erikseen?

Iltaalehti ja Aamulehti julkaisivat vuoden 2017 mieleenpainuvimman uutisen: pääministeri Juha Sipilä oli käynyt perussuomalaisten kanssa salaisia neuvotteluja, joista valtiosihteeri oli kuljetettu pois auton takaluukkuun piilotettuna. Uutisen oli hankkinut Lännen Median toimittaja Lauri Nurmi. Mutta miksi Lännen Media halusi estää uutisen julkaisun? ➡

Manu Marttinen, teksti • Kari Sihvonen, kuvitus

ltalehden ja *Aamulehden* verkkosivuilla ilmestyi torstaina 9. marraskuuta 2017 aamutuimaan erikoinen uutinen.

Sen mukaan ulkoministeri **Timo Soinin** (ps./sin.) valtiosihteeri **Samuli Virtanen** oli kesäkuussa poistunut pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) salaisista neuvotteluista auton takakontissa.

ltalehti oli jo pari viikkoa aiemmin uutisoinut, että Sipilä oli käynyt salaisia neuvotteluita.

Jussi Halla-ahosta (ps.) oli kesäkuun puoluekokouksessa tullut perussuomalaisten puheenjohtaja. Puoluekokouksen ollessa vielä käynnissä Sipilä sopi salaa jatkavansa hallitusyhteistyötä perussuomalaisesta puolueesta irrottautuvien, tulevan Sinisen puolueen edustajien kanssa. Sen jälkeen Sipilä tapasi Halla-ahon ja yritti luoda julkisuuteen kuvaa siitä, että hän neuvotteli tosissaan myös tämän kanssa. Se oli silmänlumetta, jonka *ltalehti* paljasti uutisellaan pötypuheeksi.

Nyt uutinen salaisista neuvotteluista täydentyi tiedolla peräkonttiin sullotusta valtiosihteeristä. Takaluukkukuuppi oli täysosuma, jokaisen uutistoimittajan unelma: poikkeuksellinen uutinen politiikan ytimestä. Siitä tuli valtakunnallinen puheenaihe, ja uutisen koomiset piirteet saivat lukijat ja oppositiopoliitikotkin naureskelemaan.

”Ensin oli avokonttori, sitten tuli u-käännös ja nyt auton takakontti. Mikä näitä yhdistää? Sipilän tahto saada maakuntahalinto”, twiittasi **Anna-Maja Henriksson** (r.).

”Mitä liikenneministeri @AnneBerner sanoo hallituskumppanin ja Sinisten eduskuntaryhmän varapuheenjohtajan @TiinaElovaara:n kommentista, että auton takakontissa saa matkustaa. Eikö meillä olekaan turvavyöpakkoa?” sanaili puolestaan tuleva pääministeri **Sanna Marin** (sd.).

Lännen Median toimittajaa **Lauri Nurmea** ei kuitenkaan naurattanut. Uutisvinkki Sipilän salaneuvotteluista ja valtiosihteerin takakonttimatkustelusta oli alkujaan vuodettu hänelle. Kiitosten sijaan Lännen Median päätoimittajakollegio oli lähettänyt hänelle tiukkasävyisen sähköpostin, jossa päätoimittajat tivassivat häneltä kirjallista selvitystä uutisen taustoista.

KOLME VUOTTA AIKAISEMMIN lokakuussa 2014 Scandic-hotelliin Tampereelle oli kokoontunut iso joukko väkeä käynnistämään Lännen Median toimintaa.

Tunnelma oli korkealla. Kahden päivän mittaisessa seminaarissa käytiin päätoimittajaksi valitun **Matti Posion** johdolla läpi uuden toimituksen eli ”pumpun” toimintaa, tavoitteita ja käytännön asioita työvuorojen järjestämisestä uutiskriteereihin.

Paikaksi valikoitui Tampere, koska Lännen Media oli ennen kaikkea Alma Median ja *Aamulehden* hanke, jota silloinen päätoimittaja **Jouko Jokinen** ajoi voimakkaasti.

Paikalla olleet uuden toimituksen työntekijät katselivat toisiaan uteliaina ja ymmärsivät, että suomalaiselle mediaken-

tälle oli syntymässä jotain uutta ja ainutlaatuista.

Kaksi päivää tehtiin ryhmätöitä, illallisella kilisteltiin laseja ja Tampereen yön baarikierroksella tutustuttiin uusiin kollegoihin epämuodollisemmissa tunnelmissa.

Uuden toimituksen väki tiesi, että mukana oli maan parhaita toimittajia – sana *eliittitoimitus* vilahti puheissa. Heidät oli valittu toimitusten sisäisen haun perusteella, mutta lehtien pomojen julkilausumaton sopimus oli, että Lännen Mediaan ”ei sijoiteta toimituksen ongelmia”.

Sinne valittiin lehtien parhaat tekijät.

Lännen Median perustamisen taustalla oli halu saada Helsingin median vastapainoksi vahva maakuntalehtiä palveleva yhteistoimitus, joka tuottaisi osakaslehtien sivuille huippulaatuisia journalismia valmiiksi taitettuna.

Mukana olivat *Aamulehti*, *Satakunnan Kansa*, *Lapin Kansa*, *Kainuun Sanomat* ja *Pohjolan Sanomat*, *Ilkka* ja *Pohjalainen*, *Turun Sanomat*, *Kaleva*, *Keskipohtanmaa*, *Hämeen Sanomat* ja *Forssan Lehti*.

Jokainen osakaslehti antoi Lännen Median käyttöön toimittajia kokonsa mukaisessa suhteessa ja sai vastineeksi käyttöönsä koko 40 hengen toimituksen tuottaman sisällön.

Maakuntalehtien välisiä yhteistyökuvioita oli kokeiltu vaihtelevalla menestyksellä ja kokoonpanoilla jo 1980-luvulta lähtien, mutta mikään niistä ei ollut yhtä laaja ja kattava kuin Lännen Media.

Lukijoita uuden toimituksen jutuilla oli potentiaalisesti yli miljoona, ja toimituksen budjetti oli noin 3,9 miljoonaa euroa. Toimituksen resurssit ja toimittajien mahdollisuudet kunnianhimoisten juttujen tekemiseen olivat yt-kierteeseen joutuneella media-alalla poikkeuksellisen hyvät.

Jos juttuidean toteutus vaati matkustamista ulkomaille, se yleensä onnistui. Poliitiikan toimittajia kannustettiin tapamaan poliitikkoja, ja puoluekokouksiin mentiin moneksi päiväksi paitsi tekemään uutisia myös luomaan kontakteja.

Tulosvastuuta tai taloudellista painetta toimituksella ei ollut. Tärkeintä oli tuottaa mahdollisimman hyvää journalismia.

Alkuvaiheessa suunniteltiin jopa 60 hengen toimitusta ja suurempaa panostusta digitaaliseen julkaisemiseen, mutta erityisesti *Turun Sanomien*, *Ilkan* ja *Pohjalaisen* tahdosta päädyttiin pienempään malliin ja printtipainotukseen. Digipainotusta ajoi erityisesti Alma Media, mutta verkkotoimitukseen sijoitettiin lopulta vain kaksi toimittajaa.

LÄNNEN MEDIAN TARKOITUKSENA oli palvella maakuntalehtiä eri tavoin kuin Suomen Tietotoimisto (STT) omia asiakkaitaan. Työnjaon mukaisesti STT hoitaisi perusuutisoinnin ja Lännen Media keskittyisi pidemmälle jalostettuun sisältöön. Lännen Media tekisi omia valtakunnallisia uutisia sekä selvityksiä ja analyyskejä.

Ulkomaan uutisointiin ei maakuntalehdissä aina riittänyt resursseja, joten se oli tärkeä osa Lännen Median sisältötarjontaa.

Posio vaikutti Nurmen mielestä vaivaantuneelta ja sanoi, ettei uutinen ole "Lännen Median brändin mukainen".

Uutisten lisäksi Lännen Media tuotti paljon ajatonta sisältöä lehtien viikonvaihdosivustoille ja teemaliitteisiin. Työnjaon tarkoituksena oli vapauttaa kotitoimituksen resursseja paikallisten aiheiden käsittelyyn.

STT:ssä moni toimittaja oli huolissaan uudesta yhteistoimituksesta, koska he pelkäsivät, että Lännen Media syrjäyttäisi STT:n.

Ensimmäiset uutiset julkaistiin osakaslehdissä pian avauskokoontumisen jälkeen lokakuussa, ja koko pumppu saatiin käyntiin loppuvuoden 2014 aikana.

Alku oli huikea menestys. Ensimmäisenä kokonaisuena toimitavuotenaan 2015 Lännen Media teki 104 STT:n siteeraamaa uutista. Monista tuli valtakunnallisia puheenaiheita päiväkausiksi. Uutisvoittojensa ansiosta toimitus nousi viidenneksi STT:n siteeratuimpien listalla.

Seuraavana vuonna Lännen Media oli listalla jo kolmantena 142 siteerauksella. Lännen Median uutishuoneen päällikkö **Jussi Orell** sanoi *Journalistissa* tammikuussa 2017, että tulos on "toimittajien uutisnälän ansiota".

Seuraavina vuosina tahti hieman hiipui, mutta Lännen Media on pysynyt kymmenen kärjessä.

Lännen Median koko ja toimituksen uutisnäkö tekivät vaikutuksen poliitikoihin ja haastateltaviin. Monet tietojen vuotajat kääntyivät nimenomaan Lännen Median puoleen, ja yhteistoimitus alkoi saada haastatteluja myös ulkomaalaisilta tahoilta, jotka aiemmin olivat ottaneet yhteyttä esimerkiksi *Helsingin Sanomiin* tai Yleisradioon.

Esimerkiksi Naton yhdysvaltalainen apulaispääsihteeri **Alexander Vershbow** kävi Helsingissä vuonna 2016 tapaamassa Suomen valtionjohtoa ja tarjosi nimenomaan Lännen Medialle tunnin haastatteluaikaa.

SYKSYLLÄ 2017 LAURI NURMI oli takonut uutisia pomonsa Matti Posion johdolla jo kolme vuotta. Yhteistyö oli sujunut mallikkaasti. Nurmi luotti Posioon, joka puolestaan antoi ahkeran uutistoimittajansa tehdä työtään melko vapaasti.

Marraskuun alussa 2017 Nurmi palkittiin *Suomen Kuvalehden* journalistipalkinnolla skuupistaan, joka liittyi perussuomalaisen puolueen jakautumiseen.

Muutamaa päivää aiemmin hän oli saanut politiikan toimitajanuransa kiinnostavimman uutisvinkin. Sen mukaan pääministeri Juha Sipilä oli käynyt kesällä salaisia neuvotteluja perussuomalaisten kanssa ja neuvotteluista oli poistuttu takaluukussa.

Nurmen hämmästykseksi Posio suhtautui vinkkiin ja uutisen julkaisuun nihkeästi. Posio vaikutti Nurmen mielestä vaivaantuneelta ja sanoi, ettei uutinen ole "Lännen Median brändin mukainen".

Posio ei kehottanut penkomaan vinkkiä lisää eikä varmistelemaan sen todenperäisyyttä, Nurmi kertoo. Sen sijaan hän ehdotti tietojen vuotamista jollekin toiselle tiedotusvälineelle. Posio ei suoraan perustellut päätöstään, vaan pohti muun muassa uutisen yleistä merkitystä.

Nurmi pöyristyi Posion ehdotuksesta ja yritti monta kertaa saada tämän pään kääntymään – tuloksetta.

Hän kuitenkin jatkoi vinkin selvittämistä ja otti yhteyttä samassa talossa työskentelevään *Iltalehden* politiikan toimituksen esihenkilöön **Juha Ristamäkeen**.

Ristamäki oli Nurmelle entuudestaan tuttu, happamissa uutisliemissä keitetty politiikan toimittaja, mutta miehet eivät olleet aiemmin työskennelleet yhdessä.

Ristamäkeä ihmetytti, miksi Lännen Median toimittaja kääntyi kilpailevan lehden edustajan puoleen, paljasti hänelle valtavan skuupin ja ehdotti jopa, että uutinen voitaisiin julkaista *Iltalehdessä*.

Ristamäki kertoi Nurmelta saamansa tiedot *Iltalehden* silloiselle päätoimittajalle **Petri Hakalalle**. Tämän mielestä tapaus kuulosti lähes agenttitarinalta, mutta Hakala luotti toimittajaansa ja patisti miehiä jatkamaan tietojen tarkistamista.

Lauri Nurmi kertoi vinkistä myös oman palkanmaksajansa eli *Aamulehden* päätoimittajalle **Jussi Tuulensuulle**, joka Nurmen mukaan raivostui ajatuksesta, että juttua ei julkaistaisi.

Tuulensuu arvioi, että juttu perustuu hyvään työhön ja luotettaviin lähteisiin. Hän linjasi, että *Aamulehti* julkaisee jutun. *Iltalehti* ja *Aamulehti* kuuluivat molemmat Alma Mediaan, mutta vain *Aamulehti* oli osa Lännen Mediaa.

Ristamäki tarttui toimeen ja kirjoitti salaneuvotteluisista uutisen, joka ilmestyi *Iltalehdessä* jo seuraavana päivänä vinkin saamisesta, 27. lokakuuta. Nurmea sapetti, että hänen nimensä ei näkynyt uutisessa. Näin oli sovittu, koska Nurmi työskenteli *Iltalehden* kilpailijalle Län-

Sanoin silloin toimituksessa ääneen, että jos nyt tulee Lauri Nurmelta juttuja niin me ei niitä julkaista.

Turun Sanomien päätoimittaja Kari Vainio

nen Medialle, mutta asia jäi vaivaamaan.

Miehet jatkoivat takaluukkumatkustamiseen liittyvien tietojen varmistamista. Nurmi puolestaan jatkoi Posion päänsäntämistä, mutta tämä ei taipunut. Yhteydenpitoa haittasi Posion työmatka Afrikkaan, jonne hän lähti pian salaneuvottelu-uutisen julkaisun jälkeen.

Miehet saivat tiedot varmistettua ja takakonttutuutinen ilmestyi 9. marraskuuta *Iltalehden* ja *Aamulehden* verkkosivuilla kello kuusi aamulla. Uutisen kirjoitti jälleen Juha Ristamäki, mutta nyt mukana oli Nurmenkin nimi. Uutisen yhteydessä julkaistiin Nurmen kirjoittama kommentti, jossa hänen kerrottiin olevan *Aamulehden* toimittaja.

Miehet olivat syöttäneet uutisen edellisenä iltana myös toimitusjärjestelmään tarjolle kaikille Lännen Median osakaslehdille, mutta Posio kielsi iltavuorolaisia laittamasta sitä jalkoon.

Posio soitti myöhään illalla Ristamäelle, joka oli nukkumassa. Posio halusi varmistaa, ettei Lännen Mediaa maini-

ta uutisen yhteydessä. Ristamäki vastasi, että ole kuule huoleti, ei mainita.

Aamulla uutinen levisi hetkessä tiedotusvälineestä toiseen. Myöhemmin samana päivänä juttu jaettiin myös Lännen Median kautta ja iltapäivällä se julkaistiin joidenkin Lännen Median osakaslehtien verkkosivuilla.

OSA LÄNNEN MEDIAN osakaslehtien päätoimittajista oli raivoissaan uutisen julkaisusta. Heitä ei suututtanut niinkään se, että valtaisan iso uutinen oli julkaistu vain *Iltalehdessä* ja *Aamulehdessä*, vaan se, että Nurmi "oli rikkonut Lännen Median sääntöjä".

Turun Sanomien päätoimittaja Kari Vainio tulistui Nurmen toiminnasta niin pahoin, että hän kielsi kaikkien Lauri Nurmen tekemien uutisten julkaisemisen *Turun Sanomissa*.

"Lauri Nurmi rikkoi lojaliteettiaan Lännen Mediaa kohtaan, kun hän esiintyi kilpailevassa mediassa. Ei hän siinä tilanteessa voinut jatkaa meidän kanssamme, jos hän ei ole lojaali Lännen Medialle. Sanoin silloin toimituksessa ääneen, että jos nyt tulee Lauri Nurmelta juttuja niin me ei niitä julkaista", Vainio sanoo.

Lännen Median päätoimittajakollegion puheenjohtajana jutun julkaisun aikaan toiminut *Kalevan* silloinen päätoimittaja Kyösti Karvonen puolestaan halusi Nurmelta kirjallisen selvityksen uutisen taustoista.

Häntä kiinnosti, oliko Nurmen tarkoituksena ohittaa Lännen Median toimituksen työnjohto, ja miksi Juha Ristamäen kirjoittama uutisjuttu oli yritetty tarjota julkaistavaksi Lännen Median lehdissä.

Eläkkeellä oleva Karvonen sanoo *Journalistin* haastattelussa, ettei muista kolmen vuoden takaisen tapauksen yksityiskohtia. **Harmittiko, että näin iso skuuppi meni sivu suun?**

"Eikö sitä julkaistu *Kalevassa*? En nyt muista yksityiskohtia."

Juttu julkaistiin alun perin vain *Iltalehdessä* ja *Aamulehdessä*.

"Tätä en nyt muista ollenkaan, että missä se on ollut ja missä se ei ole ollut."

Olisitko toivonut, että juttu olisi julkaistu normaaliin tapaan Lännen Mediassa?

"Nyt kun en lainkaan muista, oliko se tullut sinne alustoille lainkaan julkaistavaksi. En millään muista yksityiskohtia. Sen muistan, että Nurmen menettelystä keskusteltiin päätoimittajien kesken."

TAMMIKUUSSA 2021 Matti Posio perustelee päätöstään olla julkaisematta juttua sillä, että Nurmen esittelemät nimettömät lähteet eivät olleet hänen mielestään uskottavia, ja sillä, ettei Juha Sipilää tavoitettu. Hän ei halua avata tarkemmin käymiään keskusteluita, mutta kertoo keskustelleensa Nurmen kanssa tunnikausia.

Miksi peräkonttutuutista ei julkaistu Lännen Median lehdissä?

"Vähän on haihtunut muistista, siitä on jo aikaa... Yritän muistaa, mistä siinä olikaan kyse. [-] Juttu siis julkaistiin *Iltalehdessä*, eikä se kuulu Lännen Median yhteistyöhön. Meidän pelisääntömme ovat alusta lähtien olleet sellaiset, että jutut tehdään ainoastaan meidän osakaslehdillemme, eikä toimittajalla ole lupaa julkaista juttuja muissa lehdissä."

Mutta miksi uutista ei julkaistu Lännen Mediassa?

"Eikö sitä sitten julkaistu Lännen Mediassa? Yritin tässä nyt kaivella arkistoja, ja kyllähän se varmaan julkaistiinkin, mutta alkuvaiheessa... Se tarinahan on äärettömän värikäs. Ei kaikkea, mitä kuulemme, voi aina julkaista ennen kuin tiedot ovat tarvittavalla tasolla vahvistettu. Tästä oli kyse, prosessi oli käynnissä. Toivoin, että asia olisi vielä paremmin selvitetty. Toinen tähän liittyvä asia on se, että Sipilää ei kyetty tavoittamaan ja tarkistamaan uutista huolella ja toimimaan normaalien pelisääntöjen mukaan."

Miksi et pyytänyt oman toimituksen väkeä varmistamaan tietoja?

"Nyt mennään niin vahvasti jossittelun maailmaan, että en halua tätä enää jatkaa. Totta kai oman toimituksen väki...niin. Lauri on hyvin itsenäinen tekijä. Ei ollut mitään tiimiä."

Millaisia ratkaisuja sinä teit, että juttu päättyi Iltaledelle eikä Lännen Medialle?

"Siitä on vastuussa yksinomaan Lauri Nurmi, että juttu on päättynyt *Iltalehden*. Hän päätti tehdä tällaista yhteistyötä."

"En ole kehottanut häntä vuotamaan juttua kilpailijalle. Olen myönnellyt, että voihan siitä tarvittaessa Ristamäen kanssa yhdessä jutella", Posio sanoo.

Päätoimittajakollegiota vaikutti vuotamisen sijaan hietävän se, että Nurmi esiintyi *Iltalehdessä* nimellään.

"En ole antanut hänelle lupaa julkaista *Iltalehden* toimittajan juttua Lännen Mediassa enkä Lännen Median juttua *Iltalehdessä*."

Harmittaako sinua nyt, että et julkaissut juttua?

"Tilanne oli silloin hyvin hankala, mutta totta kai jälkikäteen ajatellen se olisi ollut kiva julkaista."

Posio ei halua kommentoida sitä, miksi hän perusteli peräkonttutuutisen hyllyttämistä uutisen sopimattomuudella Lännen Median brändiin.

"En pidä tapanani referoida toimitusteni sisäisiä keskusteluita mediassa, en oikein enkä väärin."

POSIO HUOKAISEE. Hän ei haluaisi puhua peräkonttutuutisesta vaan Lännen Median tulevaisuudesta, vaikka se on ihan erilainen yritys kuin missä hän aikanaan aloitti. Reilun kuuden vuoden toiminnan jälkeen 40 hengen yhteistoimitus on kuitistunut kuuden hengen kokoiseksi. Posion titteli on muutettu päätoimittajasta toimituksen päälliköksi.

"Ei tässä olla laittamassa köyttä kaulaan eikä pensseleitä santaan. Yhteistyö jatkuu, mutta selvästi eri muodossa", Posio sanoo.

Kutistuminen sai lähtölaukauksen noin vuosi sitten, kun Sanoma kertoi helmikuussa 2020 ostaneensa kaksi Lännen Median osakaslehteä eli *Aamulehden* ja *Satakunnan Kansan*. Samalla yhteistyöstä irtautui hankkeen tärkein alullepanija Alma Media.

Vuotta aiemmin toimituksen kokoa oli pienennetty 30 työn tekijään.

Pian kaupan jälkeen Sanoma kertoi, ettei se halunnut jatkaa Lännen Media -yhteistyötä, ja toimituksen rahoituksesta putosi pois noin kolmannes. Joulukuussa 2020 Lännen Media tiedotti jatkavansa yhdeksän lehden voimin ja tulevansa "entistä lähemmäksi lukijaansa".

Pienennetty Lännen Media aloitti toimintansa helmikuussa 2021.

Sanoman Alma-kauppa oli kova isku Lännen Medialle ja kiristi tunnelmia yhtiössä. Lännen Mediaan kuuluvan *Hämeen Sanomien* toimitusjohtaja ja päätoimittaja **Mikko Soini** kirjoitti kolumnissaan 2. tammikuuta 2021 lehdensä "seuraavan tarkasti, mihin Lännen Media jatkossa menee".

Soinin mukaan Sanoma-kauppa nosti esiin Lännen Median osakaslehtien sisäiset ristiriidat.

"Tuloksena on ollut loputtomia Teams-palavereita milloin mistäkin sivuseikasta, käpertymistä omaan pikku koloseen, viisastelua omasta näkökulmasta ja vankkumatonta tietäväisyyttä siitä, miten asiat pitäisi hoitaa 500 kilometrin päässä", Soini kirjoitti.

"Tuloksena on myös se, että Lännen Mediassa työskentelee nyt kolmisenkymmentä journalistia, mutta tammikuun jälkeen kaikkiaan kuusi. Siis 6. Tämä fakta piti jotenkin verhota edistykseksi ja palvelun parantumiseksi. *Hämeen Sanomat* ei tähän hölmöilyuutisointiin lähtenyt mukaan."

ALMA MEDIAN KIINNOSTUS Lännen Mediaa kohtaan oli alkanut hiipua jo ennen Sanoma-kauppaa. Se halusi painottua entistä enemmän digitaaliseen julkaisuun.

Lisäksi osakaslehdet olivat vähentäneet STT:n käyttöä ja irtisanoneet toimittajiaan. Lännen Medialta vaadittiin lähes mahdottomia: sen olisi pitänyt tehdä nopeasti paikallista sisältöä jokaisen lehden erityyppisiin verkkotarpeisiin.

Maakuntalehdet halusivat lisää lukijoita houkuttavia verkkojuttuja ja mieluiten paikallisista aiheista, mutta printtivetoinen Lännen Media tarjosi lähinnä kaikkea muuta.

Mainos- ja levikkitulojen hiipuesssa sanomalehtien oli pakko yrittää saada enemmän tuottoja verkosta. Lännen Median yleisvaltakunnallisilla sisällöillä se ei onnistunut toivotusti. Muutokset lisäsivät työmäärää ja aiheuttivat paineita Lännen Median toimituksessa.

Myös Lännen Median puutteellinen – joidenkin toimittajien mukaan olematon – verkkostrategia hiersi osakaslehtiä. Lehdet olivat alkuvaiheessa jakautuneet kahteen leiriin suhteessa digitaaliseen julkaisemiseen.

Turun Sanomat, *Ilkka* ja *Pohjalainen* näkivät painetun lehden roolin Lännen Mediassa digiä tärkeämpänä. Alma Media olisi halunnut heti isommat panostukset verkkojulkaisemiseen, mutta kun toiminta saatiin käyntiin, digipuolen kehittäminen jäi jalkoihin.

Viime vuosina Lännen Media muutti hieman strategiaansa ja pyrki tekemään digitilaajille suunnattuja juttuja, mutta ne eivät nousseet lehtien luetuimpien juttujen joukkoon eivätkä tuoneet toivottua lisärahaa.

"Näin jälkiviisaasti voi sanoa, että painotuksen olisi pitänyt olla digitaalisempi, mutta toisaalta journalistinen sisältö oli meillä kaiken ydin ja oli oikea ratkaisu yhdistää kaikki voimat siihen. Jokainen teki sitten omat ratkaisut omassa lopputuotteessaan", Posio sanoo.

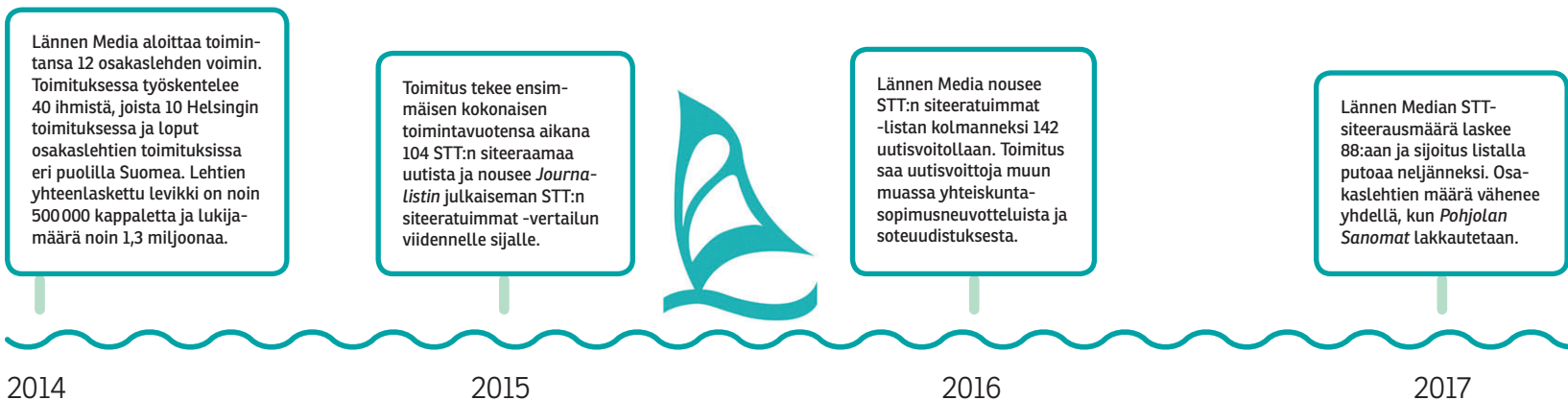
Posio on Lännen Median kutistumisesta huolimatta toiveikas ja jopa innostunut uudesta Lännen Mediasta. Toimituksen jutut tavoittavat edelleen noin 620 000 lukijaa ja Posio itse voi keskittyä entistä enemmän uutistyyliin ja kirjoittamiseen. Aiemmin hänen aikansa meni pääasiassa kokonaisuuden hallintaan – "toimituksen liimana toimimiseen". Nyt hän voi syventyä leipälajiinsa eli ulkomaanasioiden seuraamiseen.

"Taustani on kirjeenvaihtajana, ja olemme kirjoittaneet paljon esimerkiksi Venäjän ja USA:n asioista. Jatkossa aion toimittajana käsitellä näitä aiheita."

LAURI NURMI PUHUU PITKÄÄN ja perusteellisesti noin kolmen vuoden mittaisesta työrupeamastaan Lännen Mediassa. Kokemus oli ristiriitainen.

Aluksi tunnelma oli innostunut ja kannustava, lähes euforinen. *Keski-Uusimaassa* vuonna 2002 journalistin uransa aloit-

Lännen Media

Minun oli julkaistava tiedot, joita pääministeri yritti salata. Minusta nämä uutiset olisivat vahvistaneet Lännen Median brändiä ja sen uskottavuutta.

Toimittaja Lauri Nurmi

tanut ja *Aamulehden* edennyt toimittaja pääsi Lännen Median ansiosta vihdoinkin tekemään valtakunnallisia politiikan uutisia.

"Olin silloin 34-vuotias ja koin, että mahdollisuudet olivat lämpimän rajattomat. Se oli mahtava paikka ammatillisesti nuorelle, mutta perusammattitaidon hankkineelle toimittajalle", Nurmi sanoo.

Lännen Median alkuvuosien uutisvoitoista ison osan teki nimittäin Nurmi. Hänen nimensä tuli alalla ja laajemminkin tutuksi viimeistään silloin, kun hän uutisoi perussuomalaisten jakautumisesta kaksi viikkoa ennen puoluekokousta.

Nurmen mukaan yhteistoimituksessa oli kuitenkin "valuviika", mikä vaivasi häntä alusta lähtien. Se johtui Nurmen mielestä eri puolilta Suomea tulevien toimittajien erilaisesta suhtautumisesta journalismiin tekemiseen.

"Osa pienemmistä maakuntalehdistä oli tottunut sellaiseen kulttuuriin, että ministeri on ikään kuin auktoriteetti. Itse ajat-

telen niin, että ministeri voi puhua jotain, mutta me otamme selvää, onko se totta", Nurmi sanoo.

Myös tekijöiden vaihtuvuus vaivasi. Osa palasi työkiertososopimuksen mukaisesti omaan toimitukseensa, mutta moni myös halusi oma-aloitteisesti pois yhteistoimituksen ristipaineista. Lisäksi lehdistä tulevat ristiriitaiset toiveet aiheuttivat päänvaivaa.

Peräkonttiutinen johti Nurmen ja Posion yhteentörmäykseen. Nurmen mielestä kyseessä oli iso valtakunnallinen uutinen, jolla oli poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä pääministerin toiminnan arvioinnissa ja jonka lähteet oli varmistettu kahden politiikan toimittajan voimin. Lähteiden henkilöllisyydet olivat toimituksen tiedossa.

Päätoimittaja näki asian toisin ja päätti olla julkaisematta juttua. Nurmi ei hyväksynyt päätoimittajan ratkaisua, sillä uutisen julkaisematta jättäminen olisi ollut epäeettistä.

"Ajattelin, että olen vastuussa yleisölle. Minun oli julkaistava tiedot, joita pääministeri yritti salata. Minusta uutiset olisivat vahvistaneet Lännen Median brändiä ja sen uskottavuutta. Olin ollut toimittajan ammattietiikan vastaista olla julkaisematta tietoja", Nurmi sanoo.

Hän ei edelleenkään tiedä, miksi päätoimittaja suhtautui Sipilän salaisia neuvotteluja koskevien tietojen julkaisemiseen kielteisesti. Hän pitää päätoimittajan toimintaa sensuurina, joka sai hänet miettimään journalismin perimmäisiä kysymyksiä.

"Minulle se oli syvälinen ammatillisen kriisin paikka, kun tajusin, että on sittenkin olemassa asioita, joista ei saa Lännen Mediassa kertoa. Vahvasti vaikutti siltä, että joku jossain halusi suojella keskustalaista pääministeriä. Kuukautta myöhemmin Matti kirjoitti ihailevan oloisen henkilöhaastattelun Sipilästä."

Posio kiistää, että hän tai Lännen Media olisi suhtautunut Sipilään tai keskustapuolueeseen kriittikömmästä.

Jos toimittaja ja päätoimittaja ovat erimielisiä julkaisupäätöksestä, toimittaja on se, joka lähtee. Nurmi palasi *Aamulehden* politiikan toimittajaksi joulukuussa ja sai tammikuussa 2018 Jussi Tuulensuulta 4000 euron arvoisen Alma Median *Sulka hatuun*-palkinnon.

Noin vuotta myöhemmin hän siirtyi *Iltalehden* politiikan toimitukseen – Juha Ristamäen johtamaan yksikköön.

"Olen viihtynyt hyvin *Iltalehdessä* ja arvostan paljon lehden uutisvetoista tyyliä. Täällä on helpompi työskennellä, kun ei ole kymmentä kokkia sekoittamassa yhtä keittoa." ●

Raumlainen *Länsi-Suomi* liittyy Lännen Mediaan.

Lännen Median resursseja vähennetään ja toimituksen koko pienenee 30 työntekijään.

Sanoma kertoo ostavansa *Aamulehden* ja *Satakunnan Kansan* ja irtisanovansa Lännen Media -sopimuksen. Osakasehtien määrä vähenee, kun *Ilkka* ja *Pohjalainen* yhdistyvät.

Aamulehti ja *Satakunnan Kansa* irtaantuvat Lännen Mediasta. Toimitus jatkaa kuuden hengen voimin. Osakasehdet: *Turun Sanomat*, *Kaleva* ja *Lapin Kansa*, *Ilkka-Pohjalainen*, *Hämeen Sanomat* ja *Forssan Lehti*, *Keskipohjanmaa*, *Kainuun Sanomat* ja *Länsi-Suomi*. Lehtien yhteenlaskettu lukijamäärä on päivittäin 620 000. Uusi tuotantokeskus aloittaa Kajaanissa.

2018

2019

2020

2021

Uutisen siteeraus nostaa toimituksen työn arvoa, mutta ei välttämättä tuo euroja. STT:n siteeratuimmat -listaa on julkaistu vuodesta 2011.

Manu Marttinen, teksti • Cata Portin, kuva • Heli Saarela, grafiikka

Toimittaja **Johan Jaakkola** sai reilut kymmenen vuotta sitten idean. Hän halusi selvittää, mitä tiedotusvälineitä hänen silloinen työnantajansa STT siteeraa eniten. Ideasta syntyi STT:n siteeratuimmat -listaus, joka on ilmestynyt *Journalistissa* vuodesta 2011 lähtien.

Idea syntyi Tutkivat toimittajat ry:n Tutki-seminaarissa marraskuussa 2010.

”Se oli hetken päähänpisto. Siinä taisi olla joukko hyviä toimittajia, joiden kanssa keskustelin asiasta päivällä seminaarissa. Myöhemmin illalla baarikeskustelussa idea jalostui, että tämän voisi tehdä näin.”

Journalisti kysyi palstan historian aikana listauksen kärkeen sijoittuneilta toimituksilta, miten siteeratuksi tulemisen merkitys ja toimituksen oman uutisen arvo on muuttunut sitten vuoden 2010.

Vastausten mukaan siteeratuksi tuleminen on toimitukselle erittäin tärkeä palkinto hyvin tehdystä työstä, mutta jutun nopeasta leviämisestä voi olla jopa pientä haittaa sen julkaisijalle.

NYKYÄN YLEN TALOUS ja arki-toimituksessa tuottajana työskentelevä Jaakkola sanoo, että siteeratuksi tuleminen on toimitukselle edelleen yhtä tärkeää kuin kymmenen vuotta sitten. Yle on listauksen historian aikana ollut Suomen siteeratuin media.

Jaakkolan mukaan siteeraus on kuin ”viimeinen niitti uutistyyössä onnistumiselle”.

”Meillä asenne uutistyyöhön on kiteytetty muotoon ’uutisia perkele’. Näin se on meille tekijöille iskostettu ja pidämme sitä jatkuvasti esillä”, Jaakkola sanoo.

Yle kannustaa toimittajiaan jatkuvasti tekemään omia uutisia ja seuraa hyvin tarkasti uutisensa siteerauksia.

Suomen suurimman uutistoimituksensa tur-

Yle ja HS siteerauskuninkaita vuodesta toiseen

Toimitus	Keskiarvo 2010–2020	Yhteensä 2010–2020
1. Yle	206	2 268
2. Helsingin Sanomat	197	2 167
3. Uutissuomalainen	92	366
4. Lännen Media	90	540
5. Turun Sanomat	86	857
6. Ilta-Sanomat	75	830
7. Keskisuomalainen	75	821
8. MTV	73	805
9. Savon Sanomat	67	738
10. Iltalehti	60	657

- Haaga-Helia-ammattikorkeakoulun journalismin opiskelija Timo Ollikainen laski opinnäytetyötään varten STT-siteerausten määrät 2010–2020. Ollikaisen työ valmistuu tämän vuoden aikana.

- Eniten siteerauksia ovat saaneet Yle ja Helsingin Sanomat, joita STT siteerasi keskimäärin noin kaksisataa kertaa vuodessa. Seuraaviksi tulivat yhteistoimitukset Lännen Media ja Uutissuomalainen. Lännen Media on ollut mukana tilastoinnissa vuodesta 2015 ja Uutissuomalainen 2017 alkaen.

- STT:n siteerausten määrä on laskenut tasaisesti viisi vuotta. Vuonna 2015 siteerauksia kertyi noin 1500. Vuonna 2020 määrä putosi noin 730 siteeraukseen.

STT siteerasi vuosina 2010–2020 eniten Yle Uutisia. Kuvassa talous ja arki -toimituksen toimittajat Tuomas Rimpiläinen (vasemmalla), Heikki Valkama, Pekka Panttu, Riku Roslund, Maria Stenroos ja tuottaja Johan Jaakkola, jonka ideasta STT:n siteerauslistaus sai alkunsa kymmenen vuotta sitten.

Meillä asenne uutistyöhön on kiteytetty muotoon 'uutisia perkele'.

Johan Jaakkola, tuottaja, Yle

vin Yle on pysynyt listauksen kärjessä vuodesta toiseen. Vain *Helsingin Sanomat* on ohittanut Ylen siteerausmäärissä vuosina 2013–2016.

Siteerauslistauksissa voi kuitenkin pärjätä myös pienemmällä uutiskoneella.

Vuonna 2017 toimintansa aloittaneessa Keski-suomalaisen lehtien ja *Karjalaisen* yhteistoimituksessa Uutisuomalaisessa on vain seitsemän toimittajaa ja uutispäällikkö, mutta se nousi listalla heti kolmanneksi ja on pysynyt listan kärkisijoilla siitä lähtien.

Uutisuomalaisen uutispäällikkö **Matti Pietiläinen** arvioi, että oman uutisen läpimeno on edel-

leen yksi tärkeimpiä asioita valtakunnallisessa uutistyössä.

"Siteeratuksi tuleminen on yksi valtakunnallisessa uutiskilpailussa pärjäämisen mittareista. Pidän siteerausselvitystä mielekkäänä uutistoitumisen tason mittarina. Se on yksi motivaattoreista tekemisen taustalla", Pietiläinen sanoo.

MEDIA-ALALLA PUHUTAAN uutisen inflaatiosta. Uutisten määrä on kasvanut ja ne leviävät nopeasti. Jutun alkuperäinen julkaisija ei välttämättä hyödy omasta uutisestaan ainakaan taloudellisesti.

"Yksittäisellä skuupilla ei verkossa ole taloudellista arvoa – päinvastoin. Jos muut lainaavat sitä, se ohjaa osan verkkoliikenteestä pois alkuperäisestä jutusta", sanoo *Turun Sanomien* päätoimittaja **Kari Vainio**.

Vainion mukaan skuupit tuovat lehdelle uskottavuutta ja arvostusta, mutta suoraa taloudellista hyötyä skuppeista ei aina ole tai arvoa on vaikea määritellä.

Hän arvioi, että uutisvoittoja tehdään nykyään laajemmilla juttukokonaisuuksilla, joissa toimi-

tuksen työpanos on aiempaa suurempi.

"Nyt voidaan usein puhua aidosti tutkimista journalismista. Aikaisemmin haimme halpahintaisia puhuvien päiden sitaattilainauksia toinen toisiltamme tai teimme lainausten toivossa nystyräutisia, joilla ei kuitenkaan ollut laajempaa merkitystä", Vainio sanoo.

HELSINGIN SANOMIEN VASTAAVA päätoimittaja **Kaius Niemi** tunnistaa uutisen arvon määrittämisen vaikeuden. Omat uutiset ja niiden siteeraaminen viestivät kuitenkin yleisölle median aktiivisuudesta ja se voi tuoda uusia tilauksia lehdelle.

"En kutsu sitä markkinoinniksi, mutta sillä on puoleensa vetävä vaikutus."

Niemi muistuttaa myös arvosta, jonka toimitus saa oman uutisen läpimenosta. Toimitus voi tuntea tuottaneensa jotain merkittävää.

"Se on hyvin tärkeää toimittajalle ja se tuo toimitukselle paljon energiaa ja halua tehdä lisää uutisia."

Mitä toimitusta STT siteerasi eniten vuonna 2020?
Lue: journalisti.fi

Vanhempien työntekijöiden irtisanominen on yleistä media-alalla. Ikäsyrrinnän huomaa vasta, kun se osuu kohdalle, sanoo viestintäalan konkari.

Sirpa Pääkkönen, teksti • Tuomas Kärkkäinen, kuvitus

Hilkka Hyrkkö, 62, tietää miltä tuntuu, kun työpaikka toisensa jälkeen menee nuoremmille hakijoille. Runsaat neljäkymmentä vuotta journalismin ja viestinnän parissa työskennellyt ammattilainen on parin viime vuoden aikana hakenut kymmeniä työpaikkoja, tuloksetta.

"Ikäsyryjintä on näkymätöntä. Se ilmenee vain meille, jotka tulemme syrjityiksi. Yksikään työnantaja ei tunnusta syrjivänsä työnhakijaa. Itse voin tulkita kokeneeni ikäsyryjintää, jos en pitkällä kokemuksellani pääse edes haastatteluun", Hyrkkö sanoo.

Hyrkkö on työskennellyt viestintätehtävissä sekä Suomessa että ulkomailla ja journalismin parissa sähköisissä viestimissä ja printtimediassa. Hänen päätyöläisyytensä alkoi kaksitoista vuotta sitten. Puolet tuosta ajasta hän on ollut työttömänä työnhakijana.

Muutama vuosi sitten Hyrkkö haki viestintäpäällikön paikkaa alalta, josta hänellä oli asiantuntemusta ja työkokemusta. Paikan sai Hyrkköä kaksikymmentä vuotta nuorempi mies.

"Ikäsyryjinnästä on vaikea valittaa, mutta otin yhteyttä tasa-arvovaltuutetun toimistoon ja valitin sukupuolisyryjinnästä. Prosessi oli pitkä ja hävisin sen. Toimiston kokenut virkailija sanoi, että työntekijät eivät juuri koskaan voita näitä tapauksia. Työnantajalla on aina joku pykälä, johon vedota. Tapauksessani työnantaja ilmoitti, että nuoremmalla miehellä oli osaamista, joka minulta puuttui."

Hyrkön mukaan työnhakija jää syryjintää epäillensä yksin arvailemaan päätöksen syitä.

"Toki työnantajalla on oikeus olla perustelematta, kenet hän palkkaa. Irtisanomistilanteen voi riittää ja jotkut voittavatkin oikeudessa, mutta työhaussa hakijan keinot ovat vähissä."

MONI MEDIA-ALALLA PITKÄÄN työskennellyt kokee, että ikäsyryjintä on yleistä. Kun mediatalo ilmoittaa yt-neuvotteluista, ikääntyneet osaavat jo odottaa irtisanomista.

Asiantuntija-ammateissa kokemusta on tavattu arvostaa, koska se tuo laatua, varmuutta ja nopeutta. Kokeneella ihmisellä on yleensä hyvät verkostot.

Enää tämä ei välttämättä päde, kun työnantajat palkkaavat nuoria digiosaajia työehtosopimukseen kirjatulla peruspalkalla. Näin iän lisäksi syryjintään vaikuttaa palkka – nuori työntekijä tulee kokenutta halvemmaksi.

Tämän on kokenut muiden muassa keskusuuressa maakuntakaupungissa työskentelevä 54-vuotias toimittaja. Hänen kokemuksensa mukaan ikäsyryjintä kohdistuu eniten yli 50-vuotiaisiin naisiin, joilla on kokemusta ja jotka uskaltavat kyseenalaistaa pomon pompottelut ja suosikkijärjestelmät.

"Olen ollut viisikymppinen kesätoimittaja, joka on istunut aamupalaverissa alle 30-vuotiaiden kollegoiden kanssa. Olin ainoa, jolla oli omia aiheita. Minua ei tarvinnut paimentaa", hän kertoo.

Hän työskenteli viisi vuotta lehdessä, jonne palkattiin nuori kesätoimittaja. Toimittaja perehdytti uuden työntekijän.

"Hän oli hyvä toimittaja. Viiden kuukauden talossa olon jälkeen hän sai paikan, joka olisi

Vanhemman toimittajan tuki antaa turvallisuutta nuorelle. Oppiminen työyhteisössä on kuin toinen korkeakoulu.

kuulunut minulle. Lähdin pois talosta, mutta niin lähti myös tämä nuori mies.”

MONI TÄHÄN JUTTUUN haastatelluista kertoo journalistin olevan kutsumusammatti.

”Työn menettäminen ja ammatillisesta identiteetistä luopuminen on kokeneelle toimittajalle sokki”, kuvailee alalla neljä vuosikymmentä työskennellyt toimittaja.

Journalistin identiteetti ei synny tyhjästä, vaan kasvaa työyhteisössä pitkän ajan kuluessa. Alalla on paljon eettisiä kysymyksiä ja tietoa, jota nuori toimittaja oppii kuunnellessaan kokeneita ammattilaisia. Mestari-kisällisuhde on hyvä kouluttaja.

”Vanhemman toimittajan tuki antaa turvallisuutta nuorelle. Oppiminen työyhteisössä on kuin toinen korkeakoulu. Maisterin paperit eivät korvaa sitä. Parhaissa työyhteisöissä on kaikenikäisiä ja erilaisia ihmisiä. Ne ovat tuottavia ja niissä uuvutaan vähemmän. Tämä on tärkeää media-alalla”, toimittaja sanoo.

Pitkän palkkatyöuran jälkeen toimittaja aloittaa freemarkkinoilla tavallaan tyhjästä. Suuri ja nimekäs työpaikka ei ole kaikille meriitti työhaussa tai freejuttuja tarjotessa.

Freelancer ideoi ja lähettää juttutarjouksia, mutta sähköposteihin ei usein edes vastata. Sinnikäs toimittaja voi kuitenkin onnistua luomaan uran freelancerina. Kun asiakkaita löytyy, freelancerit ovat Journalistiliiton jäsenkyselyn mukaan tyytyväisiä työhönsä.

Joskus työhaussa syntyy hupaisia tilanteita. Lähes kolmekymmentä vuotta sähköisessä mediassa ja monissa eri lehdissä työskennellyt toimittaja haki isohkoon lehteen kesätoimittajaksi. Hänelle vastattiin, että kiitos hakemuksestasi, tällä kertaa sinua ei onnistanut, mutta hae uudelleen sitten, kun olet hankkinut lisää kokemusta ja koulutusta.

Irtisanotut toimittajat hakevat myös kesätoimittajien paikkoja, mutta työnantajat olettavat, että hakijat ovat nuoria. Kielteinen vastaus lähtee kesätyötä hakeneille toimittajille samalla kaavalla.

”Tämä antaa hölmön kuvan työnantajasta, vaikka ymmärränkin sen, että vastauskaavakkeet ovat valmiina”, suurimman osan työurastaan freelancerina työskennellyt kuusikymppinen toimittaja sanoo.

Kohtelu saattaa olla tökeröä. Eräälle toimittajalle ilmoitettiin haastattelun jälkeen, että häntä ei oteta, koska hänen ”persoonassaan oli piirteitä”, joiden vuoksi hän ”ei sopinut työtehtävään”.

HILKKA HYRKÖN MIELESTÄ ikäsyryjintä näkyy koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomalaisilla työpaikoilla ikääntyviä pidetään jarruna ja hidasteina, kun taas nuorten valtteja ovat näppäryys ja notkeus.

Hyrkkö uskoo, että hyvät esihenkilöt voisivat vaihtaa paljon työpaikan asenteisiin. Työt voitaisiin organisoida niin, että eri-ikäisillä olisi sopivia tehtäviä.

”Yhteiskunnallisilla keinoilla eriarvoisuutta voitaisiin kitkeä esimerkiksi Ruotsin mallin mukaan niin, että työnantajat saavat palkkatukea palkatessaan yli 55-vuotiaita. Porkkana on tehokkaampi kuin keppi.”

Hyrkön mielestä ikäsyryjinnän poistamiseksi tarvitaan asenteiden päivittämistä ja suunnanmuutosta. Jonkin verran liikehdintää on jo, mutta keskusteluun pitäisi saada mukaan myös työnantajia ja vaikutusvaltaisia ihmisiä.

Ikäsyryjintää ovat pitäneet esillä muiden muassa toimittajat **Auli Leskinen** *Helsingin Sanomille* antamassaan haastattelussa ja **Asta Leppä**, joka on kirjoittanut aiheesta muun muassa Ylen verkkosivuille ja *Annaan*.

Hilkka Hyrkkö jakaa syryntäkokemuksen monien ikätovereidensa kanssa.

”Meitä noin kuusikymppisiä ikäsyryjintää kokeneita ihmisiä on paljon. Hieno cv ja tunnettu nimi eivät takaa työn saantia. Media-alalla toimittajia sanotaan irti, mutta työt eivät vähene. Välillä käy niinkin, että kun irtisanottu jää freelanceriksi, häneltä ostetaan hänen työpanoksensa halvemmalla hinnalla. Eräs ikäiseni irtisanottu tuttavani tekee freelancerina sähköiselle medialle kaksitoistatuntisia työpäiviä. Hänen on vaikea kieltäytyä työtarjouksista. Uhkana on, että uusia tilauksia ei tule.” ●

Näin juttu tehtiin

- Sirpa Pääkkönen haastatteli viime vuonna ilmestyneeseen kirjaansa ”Pätkiä & potkuja – Naisten kokema ikäsyryjintä työelämässä” muun muassa media-alan ammattilaisia.
- Lisäksi Journalisti etsi juttuun haastateltavia lehti-ilmoituksella ja verkostojen kautta. Pyyntö julkaistiin myös Naistoimittajat ry:n jäsenkirjeessä.
- Juttuun valikoitui lopulta neljä haastateltavaa. Monet kieltäytyivät haastattelusta, koska pelkäsivät, että esiintyminen jutussa voisi vaikeuttaa työntekoa.

Irtisanomiset päätyvät oikeuteen vain harvoin

Suomessa ei ole pisimpään työssä olleita suojaavaa irtisanomislakia, toisin kuin esimerkiksi Ruotsissa. Journalistiliiton ja Medialiiton väliseen lehdistön työehtosopimukseen on kuitenkin kirjattu irtisanomislauseke. Sen mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä. Lisäksi huomiota kiinnitetään työsuhteen pituuteen ja työntekijän huoltovelvollisuuksien määrään.

Pitkän työuran pitäisi siis suojata työntekijää. Työuran pituuden ohi ajaa kuitenkin määritelmä ”työnantajalle tärkeät työntekijät”. Tähän vedoten työnantaja voi asettaa työntekijät haluamaansa järjestykseen. Monia palkankorotuksia saanut iäkäs työntekijä voidaan korvata halvemmalla työntekijällä, jolla on vielä pitkä aika eläkeikään.

Oikeudessa journalistien irtisanomisia käsitellään harvoin. Oikeudenkäynti on raskas prosessi,

eikä yksittäisellä journalistilla ole takeita, että lopputulos olisi hänelle edullinen.

Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** muistaa räikeimpänä tapauksena *Kauppalehden* vuoden 2007 irtisanomiset, jotka Journalistiliitto riitautti.

”Taustalla oli työnantajan julkisesti kertoma tavoite irtisanoa yli 55-vuotiaita työntekijöitä. Irtisanomisia riitautettiin, koska niihin ei katsottu olevan asiallisia ja painavia perusteita, jos irtisanottavaksi valikoitumisen perusteena oli vain ikä”, Savolainen kertoo.

Kauppalehti tuomittiin Helsingin kärjäoikeudessa korvaamaan viidessä tapauksessa perusteetomasta irtisanomisesta 12–16 kuukauden palkka ja kantajien oikeudenkäyntikulut. Lisäksi irtisanotuille tuomittiin hyvitystä 5 000 euroa.

Toinen lähivuosien tapaus olivat MTV:n yt-neuvottelut vuonna 2015. Journalistiliitto riitautti irtisanomisjärjestyksen työtuomioistuimessa. Savolaisen mukaan tapauksessa ei ollut kyse vain iästä, koska irtisanotut olivat eri-ikäisiä. Työnantajan epäiltiin kohdistaneen irtisanomisia myös ammattiyhdistysliikkeessä toimineisiin.

Savolaisen mukaan työsuhteita päätetään yhä useammin erosopimuksella.

”Kun tehdään sopimus, ei ole selvittävää eikä riitautettavaa. Sopimuksen korvaustasoon vaikuttaa työsuhteen kesto ja sitä kautta myös ikä.”

Jos joukkoyhtymä irtisanotaan eri-ikäisiä työntekijöitä, joilla on eripituisia työsuhteita, vähentämisjärjestykseen on hankala vedota.

”Irtisanomisjärjestysriidoissa on pohjimmiltaan kyse vain tes-määräysten rikkomisesta ja rangaistuksena on muutaman tuhannen euron korvaus.”

Petri Savolaisen mukaan yhteiskunnallinen ilmapiiri vaikuttaa syrjäntäkokemuksiin ja mahdollisuuksiin ehkäistä syrjäntää.

”Suomessa keskustellaan irtisanomisjärjestyksen kirjaamisesta lakiin Ruotsin mallin mukaan. Tämä vaikuttaisi siihen, että vanhempia työntekijöitä ei sanottaisi irti yhtä helposti kuin nykyään.”

Savolainen huomauttaa myös, että ikäsyrjinnän vieminen oikeuteen jarruttaa syrjäntää.

”Työnantajat seurasivat tarkkaan *Kauppalehden* tapausta, eikä myöhemmissä yt-neuvotteluissa toimitettu samalla tavalla kuin siellä.”

Erosopimusta tehdessään kukin joutuu miettimään, onko sopimus itselle mieluisa. ●

Sirpa Pääkkönen

Topeliusprisetillä palkittu Afrikan-toimittaja Liselott Lindström pakenee tulitusta, mutta haluaa kertoa myös tavallisia tarinoita

Nina Erho, teksti • Karl Vilhjálmsón, kuva

Köyhyys ja kurjuus eivät ole koko kuva Afrikasta. **Liselott Lindström**, 31, ei kuitenkaan pidä väitteestä, jonka mukaan kielteisten asioiden vastapainoksi pitää kertoa myönteisiä tarinoita.

”Työssäni kuulen, mitä sanottavaa ihmisillä on – myönteistä tai kielteistä. Jos karsii jotain pois kielteisen kulman takia, se hiljentää ihmisiä. Kaikkia ihmisiä pitää kuunnella ja heidän tarinoitaan kertoa.”

Freelancetoimittaja Lindström muutti Kenian Nairobiin kolmisen vuotta sitten työskenneltyään sitä ennen Svenska Ylellä ja Ruotsin radiossa sekä Ugandassa Suomen Pakolaisavun tiedottajana.

Hän toimii Ylen Afrikan-toimittajana, työskentelee televisioyhtiö SVT:lle Ruotsiin sekä kirjoittaa analyyseja *Hufvudstadsbladetiin* ja kolumneja *Journalistiin*.

Tänä vuonna hän sai suurimman suomenruotsalaisen journalistipalkinnon, Topeliusprisetin. 7500 euron palkinnon myöntävät Svenska Folkskolans Vänner ja Finlands Svenska Publicistförbund. Perusteluissa Lindströmiä kiitetään muun muassa asiantuntevasta ja monipuolisesta seurannasta, joka on lisännyt tietoisuutta länsimaaisessa journalismissa usein väärinymmärretyistä Afrikasta.

AFRIKAN 54 MAAN asioiden kattaminen on mahdoton tehtävä.

Lindströmin työssä painottuvat hänen asuinalueensa Itä-Afrikan aiheet.

”Televisiojuttuja on vaikea tehdä etänä. Matkustan uutistapahtumien perässä, mutta se on kallista ja aikaa vievää, koska Afrikan sisäiset yhteydet ovat huonot.”

Kun Mosambikissa oli pari vuotta sitten hirmumyrsky, Lindström oli Ugandassa. Molemmat maat sijaitsevat itäisessä Afrikassa. Silti matka Mosambikiin kesti lentokoneeseen pääsyn jälkeenkin vielä 20 tuntia.

Lisää mutkia matkoihin on tuonut korona. Keniassa on maskipakko ja öisin ulkonaliikkumiskielto. Lentokoneeseen ja toiseen maahan pääsee vain negatiivisen koronatestin tuloksen saatuaan.

”Olen käynyt yhdessätoista testissä, vaikka minulla ei ole ollut oireita.”

Varsinaisen journalismin lisäksi Lindströmitä kuluu paljon aikaa siihen, että hän hankkii tarvittavat dokumentit, akkreditoinnit ja luvat päästäkseen teemmään työtään.

Myös turvallisuuteen täytyy kiinnittää erityistä huomiota. Pelottavin tilanne sattui pari vuotta sitten sisällissotaa käyvässä Kamerunissa.

”Parinsadan metrin päässä tarkastuspisteestä alkoi tulitus. Lähdimme peruuttamaan ja pääsimme turvaan. Jälkeenpäin kuulin, että kolme ihmistä oli kuollut. Itse tilanteessa en pelännyt, mutta kotiin palatuani huomasin sen jättäneen jäljen, kun säikähdin paukahtavaa ovea.”

Mieluisimpia juttuja ovat ne, joissa Lindström pystyy kertomaan samaan aikaan jotain vallitsevasta kertomuksesta poikkeavaa ja silti ihan tavallista ja tunnistettavaa.

”Esimerkiksi juttu somalialaisista nuorisista yrittäjistä, jotka olivat perustaneet kuljetusfirman. Somaliasta kuullaan yleensä muuta.”

Lindström sanoo, että kiinnostus Afrikan kasvuun, ja töitä on ollut jopa odotettua enemmän. Häneen ottavat yhteyttä muutkin kuin vakituiset toimeltantajat.

”Työmäärä kertoo, että täällä voisi olla enemmän suomalaisia toimittajia.” ●

Ugandan vilpillisistä ja väkivaltaisista vaaleista raportoituun Liselott Lindström lomaili Suomessa.

Liselott Lindströmin vinkit Afrika-juttuihin

- **Etsi keinoja läsnäolon tuntuun.** ”Kun olin koronajumissa Suomessa, huomasin, että etänäkin voi tehdä läsnäolevia juttuja. Pyysin fikseriä tai toimittajakollegaa menemään puhelin mukanaan ihmisten pariin ja haastattelin heitä videon välityksellä.”
- **Käytä myös paikallisia asiantuntijoita.** ”Suomessa käytetään Afrika-asioissa paljon kotimaisia tai pohjoismaisia asiantuntijoita. Afri-

kassa on paljon hyviä yliopistoja ja järjestöjä, joiden edustajia haastattelemalla voi löytää kiinnostavia näkökulmia. Seuraa aluksi, keitä kansainvälisessä tai paikallisessa mediassa haastatellaan.”

- **Pyydä avuksi Suomessa asuvia afrikkalaisia.** ”Heillä voi olla vinkattavaksi myös kiinnostavia kontakteja kotimaassaan.”

Suomen dekkariseuran lehti RUUMIIN KULTTUURI etsii päätoimittajaa

Ruumiin kulttuuri on arvostettu kulttuuri-lehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa painettuna. Lehdessä julkaistaan haastatteluja sekä erilaisia artikkeleita rikos- ja jännityskirjallisuudesta, elokuvista ja tv-sarjoista. Tärkeä osa lehteä on arvosteluosio Kirjakäräjät.

Päätoimittaja on lehden ainoa toimituksellinen työntekijä. Hän vastaa mm. juttujen ideoinnista, niiden tilaamisesta avustajilta ja toimittamisesta. Sisältöideoinnissa häntä avustaa toimitusneuvoston seurain hallitus. Ulkoasusta vastaa lehden taittaja.

Edellytämme hyvää rikos- ja jännityskirjallisuuden tuntemusta, toimitustaitoja, sujuvaa kielenkäyttöä ja media-alan tuntemusta.

Tarjoamme uskollisen ja asialle omistautuneen lukijakunnan. Tehtävä on osa-aikainen. Maksamme tehtävästä numerokoh- taista, n. 3000 euron palkkaa.

Vapaamuotoiset hakemukset 5.3.2021 mennessä I.korsumaki@gmail.com
Lisätiedot: hallituksen pj Leena Korsumäki, p. 040 5361624 (iltoisin), I.korsumaki@gmail.com.

PÄÄTOIMITTAJAKSI TAIVAAN TULIEN MAISEMIIN

SLP-konserni on digitaalisten mediasisältöjen julkaisuun, sanomalehtien kustantamiseen, painamiseen ja jakeluun erikoistunut mediayhtiö, joka kustantaa yhteensä 14 säännöllisesti ilmestyvää mediaa. Mediatulo tarjoaa mielenkiintoisen ja innostavan työskentely-ympäristön jo yli 150 alansa ammattilaiselle. Nyt tarvitsemme sinun osaamistasi - tule meille töihin!

Koti-Lappi on Kemijärvellä, Sallassa, Savukoskella ja Pelkosenniellä ilmestyvä, alueensa johtava media ja joka kotiin jaettava paikallinen lehti, jolla on pitkät perinteet ja katse tiukasti tulevaisuudessa. Koti-Lappi on myös alueensa kuntien, elinkeinoelämän ja muiden tahojen keskeinen tiedotus-, ilmoitus- ja mainosmedia.

Nykyisen päätoimittajamme siirtyessä eläkkeelle haemme

PÄÄTOIMITTAJAA

jatkamaan lehden perinteitä ja voimakasta digitaalista uudistustyötä.

Jos olet jo hankkinut osaamista journalismin saralla ja haluat kehittyä itse ja samalla kehittää media-alaa tämä voisi olla sinun paikkasi. Arvostamme erityisesti kokemusta ja näkemystä digisisältöjen kehittämisestä sekä hyviä sosiaalisia taitoja, joita tarvitset niin esimiestyksessä kuin sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa toimiessasi.

Meillä päätoimittaja osallistuu tiiviisti yksikkönsä toimituksen työhön johtaen, ohjaten ja itsekin sisältöjä tuottaen. Päätoimittaja osallistuu myös konsernin yhteiseen kehittämiseen ja tekee tiivistä yhteistyötä sisarmedioiden päätoimittajien kanssa.

Tarjoamme mielenkiintoisen, vaikuttavan ja monipuolisen näköalapaikanseudulla ja lehdessä, joissa eletään vahvaa kehittämisen aikakautta. Tehtävä alkaa huhti-toukokuussa tai sopimuksen mukaan.

Hakemuksen ja CV:n voit toimittaa **28.2.2021 mennessä** liiketoimintajohtaja Henri Mattiselle osoitteeseen henri.mattinen@slpmedia.fi.

Lisätietoja tehtävästä antaa liiketoimintajohtaja Henri Mattinen, p. 040 701 1840.

Koti-Lappi
www.kotilappi.fi

SLP KUSTANNUS
www.slpkustannus.fi

Julkisen sanan neuvosto JSN on media-alan itsesääntelyelin, joka tulkitsee hyvää journalistista tapaa ja puolustaa sanan- ja julkaisemisen vapautta. JSN ottaa kantaa ratkaisemalla sille tehtyjä kanteluja ja julkaisemalla lausumia ja tekemällä kannanottoja ajankohtaisista kysymyksistä. Kantelupäätöksiä ja lausumia pohjustavat JSN:n toimistossa työskentelevät valmistelijat. He mm. valmistelevat päätösesitykset JSN:n puheenjohtajalle ja neuvoston kokoukselle.

JSN hakee valmistelijan sijaista 1.4.-30.11.2021.

Tehtävän tarkka aloitus- ja lopetusajankohta voidaan sopia myös toisin. Työaika on 37,5 h viikossa, ja muutenkin sovellamme lehdistön työehtosopimusta.

Tehtävä edellyttää journalistista työkokemusta ja kykyä analysoida JSN:n päätöslinjakuita, taitoa argumentoida johdonmukaisesti sekä kiteyttää ajatukset kirjallisesti. Työssä tarvitaan hyviä tiimitaitoja, mutta myös tottumusta pitkäjänteiseen itsenäiseen työskentelyyn.

Jos tehtävä kiinnostaa, täytä sähköinen hakemus osoitteessa www.jsn.fi viimeistään 17.2.2021. Lisätietoja antaa [eero.hyvonen\(at\)jsn.fi](mailto:eero.hyvonen(at)jsn.fi), p. 040 5949 363.

www.jsn.fi

Haemme PÄÄTOIMITTAJAA-TOIMITUSJOHTAJAA

Kansan Uutiset on poliittinen viikoittain paperi- ja digilehtenä ilmestyvä media, jolla on päivittäin ilmestyvä verkkolehti.

Haemme Kansan Uutisille uutta ammattitaitoista ja näkemyksellistä päätoimittaja-toimitusjohtajaa toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen, joka alkaa 1.4.2021 tai sopimuksen mukaan.

Päätoimittajana vastaat Kansan Uutisten journalistisesta linjasta ja sisällöstä sekä lehden kehittämisestä. Kokeneena journalistina ja osaavana esihenkilönä johdat toimitusta innostavalla työotteellasi.

Toimitusjohtajana toteutat Kansan Uutiset Oy:n strategiaa sekä vastaat yhtiön taloudesta, hallinnosta, markkinoinnista, levikistä ja sidosryhmäyhteyksistä.

Tarjoamme sinulle monipuolisen ja kiinnostavan politiikan näköalapaikan sitoutuneessa ja ammattitaitoisessa työyhteisössä.

Lähetä hakemuksesi ansioluetteloon ja palkkatoiveineen viimeistään torstaina 18.2.2021 osoitteeseen rekrytointi@kansanuutiset.fi.

Kansan Uutiset on Vasemmistoliiton äänenkannattaja. Toimituksemme sijaitsee Helsingissä.

Lisätietoja tehtävästä antavat Kansan Uutiset Oy:n hallituksen puheenjohtaja Sini Niva, p. 040 167 7700 sekä päätoimittaja-toimitusjohtaja Sirpa Puhakka, p. 045 7731 3000.

KU

kansanuutiset.fi

Mediehusen tappade annonsintäkter men fick en digital knuff framåt

Johan Svenlin, text ● Johannes Tervo, foto

För ett år sedan gnuggades det händer på tidningshusen i Svenskfinland och på Åland. Annonsintäkterna var bättre än på länge och det såg ut att bli ett bra år. Sedan hände det något, som bekant.

För medierna innebar det en stört-dykning på annonsmarknaden under våren. En rad olika sparåtgärder, som tunnare tidningar och färre vikarier, gjorde att mediebolagen repade sig ekonomiskt under andra halvan av 2020.

Det märktes att personalen hade en ordentlig svacka i slutet av sommaren.

Daniel Dahlén, VD och chefredaktör på Ålandstidningen

"Vi lyckades komma igenom året med svarta siffror, men nu har vi istället haft den sämsta januarimånaden på många år", säger **Patrik Ekblom**, VD och försäljningschef på *Nya Åland*.

"Suguet efter lokala nyheter har varit enormt under året och vår webbplats har slagit alla besöksrekord, men utmaningen ligger i att utöka antalet digitala prenumerationer i samma utsträckning, tillägger **Anna Björkroos**, chefredaktör på samma tidning.

Lokalkonkurrenten *Ålandstidningen* upplevde samma utveckling, men där hade antalet prenumerationer ökat från december 2019 till december 2020.

"Den stora tillväxten sker på den digitala produkten, medan papperstidningen fortsätter att minska. Vi är nu försiktigt optimistiska, men

samtidigt finns en oro över de svagheter i det åländska samhället som coronakrisen har blottat. På Åland är vi inte vana vid arbetslöshetssiffror kring 15 procent, vilket vi haft periodvis under 2020", säger **Daniel Dahlén**, VD och chefredaktör på *Ålandstidningen*.

PÅ FASTLANDET VAR trenderna inom tidningshusen de samma. Panikbromsning i april-maj för att sedan parera den minskade annonsförsäljningen med olika metoder.

"Vi tappade så mycket annonsintäkter under andra kvartalet att vi uppfyllde kriterierna för att få statligt stöd. De pengarna kommer delvis att gå till de redaktionella personalsatsningar som lades på is under fjolåret", säger **Niklas Nyberg**, VD och chefredaktör på HSS Media.

På *Åbo Underrättelser* höll personalen ställningarna och gav ut tidningen, samtidigt som de förnyade tidningens webb.

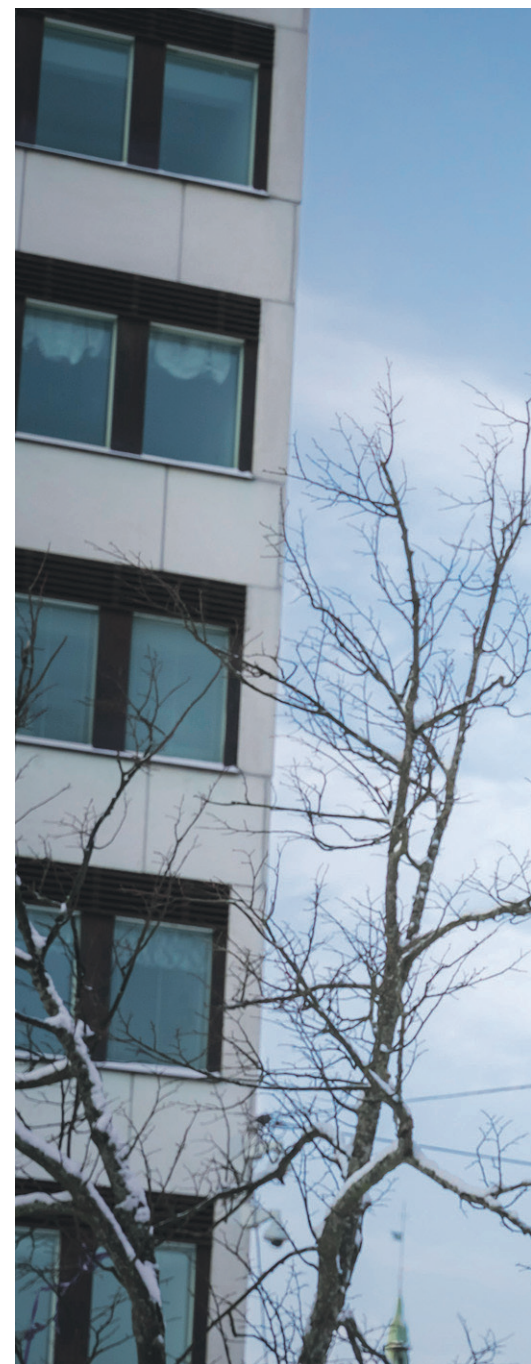
"Vi har inga IT-chefer eller webbplanerare här, vi gör allt själva. Det är ett litet underverk att vi får ut tidningen fem dagar i veckan och publicerar nyheter på webben sju dagar i veckan med en redaktion på tolv personer", säger **Tom Simola**, VD och chefredaktör på *ÅU*.

KSF Media har under sin tolvåriga historia ännu inte gjort plusresultat. Det bästa resultatet hittills är ett minus på 2,5 miljoner euro från 2019.

"Vi har inte stängt böckerna ännu, men ekonomiskt ser inte 2020 ut att bli mycket sämre än 2019. Med tanke på hur det såg ut i maj är det ändå relativt bra", säger **Anna Hellerstedt**, VD på KSF Media.

Samtliga tidningschefer berömmar sina personalstyrkor för att övergången till distansarbete lyckats förvånansvärt bra.

"Inledningsvis kändes det nervöst, men vi har rutin av möten på distans och reportrarna är vana att leverera innehåll från olika ställen", säger Nyberg.

Det redaktionella arbetet på distans och bevakningen av pandemins ofta ofattbara konsekvenser har inneburit prövningar till och med för garvade journalister. Cheferna bedömer ändå att personalen mår bra efter omständigheterna.

"Det märktes att personalen hade en ordentlig svacka i slutet av sommaren, men i september lugnade sig läget och vi kunde återgå till att jobba på plats. Vi ordnade en kickoff, några utbildningar och pratade ihop oss. Det gjorde gott", säger Dahlén.

Redaktionsledningen på *Nyan* har också uppmantat till distansjobb, men utgångspunkten har varit att det dagliga jobbet görs på redaktionen, när smittläget tillåtit det.

Distansjobb har varit vardag på de flesta redaktioner i landet sedan mitten av mars i fjol. "Inledningsvis kändes det nervöst, men vi har rutin av möten på distans och reportrarna är vana att leverera innehåll från olika ställen", säger Niklas Nyberg, VD och chefredaktör på HSS Media.

"Det var ett strategiskt beslut att jobba i huset när det var möjligt. När en stor del av det sociala livet försvunnit är det viktigt att kunna träffa sina kollegor på jobbet", förklarar Björkroos.

PANDEMIN HAR OCKSÅ gett journalistiken ett uppsving och öppnat nya möjligheter att ta digital journalistik ett steg framåt.

"När det verkligen krisar i samhället växer samtidigt den kvalitativa journalistikens roll. Intresset för vår journalistik har ökat stort och tack vare våra digitala nyheter kan vi erbjuda prenumerationer som jämförelsevis är betydligt förmånligare för våra läsare än en printprenumeration för 10–20 år sedan", säger Nyberg.

"Vi försöker ständigt förbättra tekniken och utveckla appar som gör det bättre för läsarna att få in våra nyheter. Alla nya satsningar vi gör läggs på det digitala innehållet", säger Ekblom.

Björkroos konstaterar att benägenheten att betala för digitala produkter allmänt har ökat.

"Man fulladdar inte längre film och musik som man gjorde för något decennium sedan. När de stora drakarna numera tar betalt för sitt innehåll hjälper det även oss att ta betalt för vårt digitala innehåll. Så länge det inte finns gratis någon annanstans."

Diskussionen om Yle-lagen har en motsvarighet på Åland.

"Undersökningar visar att publiken går till

public service-bolags webbplatser för att läsa nyheter, inte i första hand för att lyssna på radio eller se tv. Det finns lärdomar att ta från Sverige, där reglerna för public service-uppdraget är tydligare än här", säger Dahlén.

Även tidningshusen i Svenskfinland ser Sverige som en förebild när det gäller fördelningen mellan de kommersiella bolagen och public service-bolagens roll på mediemarknaden.

"Den (Yle-lagen) kommer inte att lösa de kommersiella tidningshusens framtidsutmaningar, men det är viktigt att vi får samma spelregler. Krutet ska vi lägga på att vinna prenumerationerna, det är ett mycket större slag", säger Hellerstedt. ●

Uppmärksammat förtalsåtal i Sverige väcker frågor också hos oss

Lina Laurent, text ● Olof Ehls, foto

I oktober 2020 publicerade den svenska webbtidskriften *Realtid* en granskning av den svenska affärsmannen **Svante Kumlin** och hans företag Eco Energy World (EEW). Varken Kumlin eller företaget gillade granskningen och hävdade att tidningen gick fram med osanningar.

De valde ändå inte att anmäla granskningen, som publicerats på svenska, i en svensk tidning för en svensk publik, till Medieombudsmannen. De försökte inte heller få frågan prövad i en svensk domstol. I stället valde Kumlin att i en domstol i London stämma *Realtid Media Ab*, tidningens chefredaktör och de två journalister som gjort granskningen.

Fallet är ett typiskt exempel på missbruk av juridiska metoder för att hota och skrämna någon till tystnad, säger både svenska och internationella organisationer som arbetar för yttrandefrihet och pressfrihet. Fenomenet beskrivs på engelska med begreppet SLAPP, en förkortning av Strategic litigation against public participation.

Enligt organisationen Index on Censorship är det vanligt att stämningar i internationella SLAPP-fall lämnas in just i London.

”Det beror bland annat på att det är så dyrt att försvara sig i förtalsmål här. Syftet med SLAPP-fall är att skrämma målet och då kan rädslan för skyhöga advokatkostnader vara en del av skrämselektiken”, säger organisationens specialsakkunniga **Jessica Ni Mhainín**.

SVANTE KUMLIN SJÄLV kommenterar inte frågan för *Journalisten*. Hans företrädare **Henry Wilson** på kommunikationsbyrån Buchanan säger att England var ett naturligt val för en rättsprocess eftersom EEW är registrerat i England och har sin administration och verksamhet där. Svante Kumlin är skriven i Monaco.

Realtids chefredaktör och ansvariga utgivare **Camilla Jonsson** säger att EEW, genom att stämma i London, kan kringgå den svenska grundlagen och de svenska publiceringsreglerna. Enligt dem kan bara den ansvariga utgivaren stämmas, inte enskilda medarbetare.

Advokaterna som företräder Svante Kumlin har ännu inte preciserat exakt vilka krav de har men har flaggat för att det handlar om skadestånd i mångmil-

jonklassen samt att *Realtid* ska avpublicera granskningen.

”Vi hade ju fått ett par mejl innan där man hotade med stämning. Dels inför första publiceringen, dels efter våra publiceringar. Först ville man få oss att inte publicera, och därefter var budskapet att vi skulle avpublicera alla artiklar”, säger Camilla Jonsson.

När det första mejlet kom gick hon tillsammans med reportrarna noga igenom materialet.

”Eftersom allt underlag utgår från offentliga handlingar, inga anonyma källor eller spekulationer, så var det för mig ett enkelt utgivningsbeslut. Är det sant? Yes. Är det relevant? Yes. Ok då kör vi. Men nu när vi faktiskt är delgivna stämningen så känns det närmast överklagt.”

Enligt Henry Wilson har bolaget mellan mitten av oktober och slutet av november skickat över tio brev till *Realtid* där man påtalat osanna uttalanden.

Camilla Jonsson säger att tidningen under hela granskningen gett Kumlin och EEW chansen kommentera och besvara frågor.

”Vilket de konsekvent har avböjt. Efter publiceringarna har de återkopplat med några korrigeringar, vilket vi har kompletterat i form av fotnoter när det har varit relevant. De har inte kunnat påvisa några faktafel.”

PETRI SAVOLAINEN, intressebevakningsdirektör på Finlands Journalistförbund har inte stött på motsvarande fall i Finland även om förbundet deltar i den europeiska diskussionen om SLAPP.

”Fenomenet är icke-önskvärt på alla sätt. Ifall motivet till en juridisk process är att begränsa pressfriheten och yttrandefriheten så bryter man mot grundläggande rättigheter.”

Vad ska man då göra om en utländsk advokatbyrå skickar ett hotfullt brev?

”Om anklagelserna saknar grund och motivet är att begränsa journalistiken så ska man förstås inte följa kraven. Man ska berätta om brevet, till exempel för Journalistförbundet. Hot om rättsprocesser mot journalister har förekommit i alla tider men det är väldigt sällsynt att fallen behandlas i domstolar”, säger Savolainen. ●

Camilla Jonsson, chefredaktör för *Realtid* säger att det just nu pågår en skriftväxling i domstolen i London mellan *Realtids* advokater och Svante Kumlin advokater. Först ska frågan om ärendet ens får drivas i London avgöras. ”Om domstolen bestämmer att det blir en full förtalsprocess så blir det en kostsam affär. Ägarna och styrelsen backar oss fullt ut, men *Realtid* är en liten aktör, så det är klart att detta rent ekonomiskt är en utmaning.”

Realtid

- En politiskt oberoende onlinebaserad nyhetstidning för finansbranschen med omkring 75 000 unika besökare per vecka.
- Chefredaktör och ansvarig utgivare är Camilla Jonsson. Redaktionen består av sju personer.
- Tidningen, chefredaktören och två journalister har stämts för förtal, i en domstol i London.

Vad kom först – journalisten eller storyn?

Han är ju en så bra historia, den där **Bobi Wine**. En 38-årig folkkär musiker som utmanar den gamla diktatorn i presidentvalet. När Uganda gick till val i mitten av januari var han den självskrivna historien.

Bobi Wine förlorade valet och det var helt väntat. Den sittande presidenten **Yoweri Museveni** hade inga planer på att förlora, och såg självklart till att han inte gjorde det heller med den kontroll över statsapparaten som han har efter 35 år vid makten.

Men följde man medierapporteringen handlade största delen om Bobi Wine, eller **Robert Kyagulanyi** som han egentligen heter. Och han var otroligt bra på att spela mediaspelet. Han har använt medierna för att komma dit han är, och frågan är hur mycket medierna egentligen har skapat fenomenet Bobi Wine.

Ett land som Uganda väcker inte stora känslor internationellt, men den internationella mediebevakningen under valet var ovanligt stor. De internationella medierna hade haussat upp hjälten Bobi Wine som utmanar den elaka gamla diktatorn och var nu på plats för att beskåda skådespelet. Också jag.

Och Bobi Wine utnyttjade det för fulla muggar. Han visste precis vad han skulle säga för att få hela den internationella presskåren på ett tiotal journalister till sitt hus.

Vi var alla smärtsamt medvetna om det. Inte bara en eller två gånger körde vi upp dit, väl medvetna om att det än en gång kanske inte skulle bli något, men ifall något skulle ha hänt ville man självklart inte missa det.

PÅ DAGEN DÅ VALRESULTATET skulle komma var min fotograf och jag de första på plats vid hans hus. Bobi Wine kommer själv från slummen i Kampala, men bor nu i ett fint vitrapat hus med stor trädgård ändan av en röd sandväg. Vi ville se Bobi Wines reaktion när resultatet kom. Men vi stoppades

av tungt beväpnade specialstyrkor som vägrade släppa fram någon alls till hans hus.

När Bobi Wine insåg att han var instängd meddelade han att han tänkte ta sig ut för att hålla en presskonferens. Han gav medierna tillräckligt tid för att ta sig till platsen.

De internationella medierna hade haussat upp hjälten Bobi Wine som utmanar den elaka gamla diktatorn.

Hans plan var uppenbar: att låta sig gripas på väg ut ur sitt hem framför den samlade presskåren. Då skulle hans gripande bli filmat och spridas över världen och de skulle inte kunna göra honom illa framför journalisternas ögon. Men det misslyckades, för specialstyrkorna höll oss så långt borta från huset att vi inte såg det och han förblev instängd.

Han hade själv tidigare sagt rent ut hur viktiga medierna är för honom:

"Vår enda säkerhet är att låta världen veta vad general Musevenis regering gör mot oss."

Valkampanjen var ovanligt våldsam och journalister attackerades medvetet. Att rapportera om Bobi Wine var en säkerhetsrisk för journalister och det visste Bobi Wine själv också.

I fallet Bobi Wine måste man som journalist ställa sig den klassiska frågan om hönan och ägget. Vad kom först, journalisten eller storyn? Eller spelar det egentligen någon roll?

Liselott Lindström ●

Twitter: @lliselott

Skribenten är Afrikastringer för Yle och SVT, bosatt i Nairobi.

FÖRE DEADLINE

Coronaviruset orsakade rusning hos Opinionsnämnden

Antalet anmälningar till Opinionsnämnden för massmedier (ONM) ökade i fjol med 32 procent jämfört med året innan. Ordföranden **Eero Hyvönen** säger att majoriteten av fjolårets 329 anmälningar hade anknytning till coronapandemin.

"Den första anmälningen om coronaviruset registrerades i februari. Anmälningarna gällde i synnerhet krav på rättelse av väsentliga faktafel."

Hyvönen tillägger att dylika anmälningar i sig inte var nya, eftersom tidigare anmälningar även har uppmärksammat brist på information om hälsa, vetenskap och politiska nyheter.

Av fjolårets anmälningar gällde sex fall svensk-

språkiga medier och av dem fick två anmärkningar av ONM. Hyvönen säger att de svenskspråkiga fallen till sin substans liknar de finskspråkiga.

"De flesta svenskspråkiga fallen handlade om sakfel eller skydd av privatliv. Ett fall skiljde sig från de övriga: Nyhetsbyrån SPT anmälde under hösten för att i en artikel inte skrivit ut källan ordentligt."

Fallet gällde en artikel där gymnasier rankades enligt resultatet i studentexamen. SPT:s artikel byggde i sin helhet på arbete utfört av Svenska Yle, vilket enligt nämnden borde ha klargjorts i texten.

Höstens anmälningar med anknytning till coronaviruset var av en annan typ än tidigare. Hyvönen säger att nämnden fick fundera på hur de skulle

hantera dem.

"Höstens nya anmälningar om viruset handlade ofta om att nyheterna inskränkte på människors privatliv."

Nämnden försökte hitta en lösning på situationen genom att göra en arkivsökning. Men arkivet gav inte ett klart svar på frågan om hur reglerna borde tolkas i den rådande situationen med å ena sidan rapporteringen om pandemin och å andra sidan frågor om skydd för privatlivet.

"Vi bestämde att fria i de här fallen, eftersom de inte bröt mot god journalistisk sed", säger Hyvönen.

John Eriksson

FOKUS

Politiikan toimittaja Antonia Berg työskentelee eduskunnassa myös korona-aikana

Nina Erho, teksti • Hanne Salonen, kuva

Eduskunta on ideaali työpaikka, koska poliitikot ovat täällä. Ministereitä mennään usein vastaan talon takaosalle, josta he saapuvat, ellei ole tarvetta livahtaa”, **Antonia Berg** sanoo.

Berg on MTV:n politiikan toimittaja. Hän jakaa eduskuntatalossa työhuoneen Maikkarin kollegojensa kanssa.

”Istuntosali on pyhitetty kansanedustajille. Salin pyörökäytävässäkään ei saa oleskella, eikä puhemiehen käytävällä haastatella. Korona-aikana esimerkiksi perustuslakivaliokunta istuu talon kellarissa, eikä ovella voi normaalisti odottaa. Eduskuntaryhmienkin kokouksia on hajautettu. Haastattelut on keskitetty valtiosaliin.

Omia uutisia saadakseen on tärkeää, että tuntee ihmiset ja että he tuntevat sinut ja luottavat. Isoissa uutistilanteissa on oltava hyvällä tavalla röyhkeä.

Uutistyön rytmissä ei aina muista, mitä teki viime viikolla. Hallituskriisit muistaa. Olin ihan SDP:n ryhmähuoneen ovella, kun **Antti Rinne** tuli ulos ja kertoi eronpyynnöstään.” ●

Eduskunnan Pater Noster -hissi on usein taustana Antonia Bergin raporteissa tai kuvituskuvana tv-jutuissa. Sillä pääsee suoraan perustuslakivaliokunnan huoneen eteen. Eduskunnan työhuoneen lisäksi Bergillä on työpiste MTV:lla Helsingin Pasilassa, mutta pääsääntöisesti hän suuntaa aamulla keskustassa sijaitsevasta kodistaan eduskuntaan. ”Ja eduskunnasta ehkä Säätytalon portaille, joilla nykyään vietetään paljon aikaa.”

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan jäsen.

Kuvallinenkaan kieli ei ole mielivaltaista

Millaista tilastodataa saadaan madoilta? Tämä kysymys herää, kun numeerista tietoa kutsutaan *madonlukuiksi*.

Metaforissa eli vertaukseen perustuvissa kielikuissa on monesti kompastumisvaara. *Madonluku*-sanan loppuosa ei viittaa numeroihin vaan lukemiseen. Ilmaisuu tarkoittaa pohjimmiltaan käärmeidentorjuntaloitsua ja sopii kuvaamaan ankaria nuhteita.

Hyvä metafora on yleensä kieliasultaan ja sisällöltään yhteydessä lähdemateriaaliinsa. Esimerkiksi ”vaikea pala purtavaksi” ja ”kertoo karua kieltään” ovatkin aavistuksen kömpelöitä, koska suupaloja ei tavata kuvailla ”vaikeiksi” eikä ihmiskieltä ”kerrota”. Loogisempia ovat *kova pala purtavaksi* ja *puhuu karua kieltään*.

”Fraasi menettää usein merkityksensä, jos sitä käytetään epätarkasti, summittaisesti”, tähdentää tutkija **Matti Puntila** tekstissään ”Voittajan käsi kohoaa saloon – kielikuvien salakarikoista” (*Kielikello* 1/1994), joka

on tutustumisen arvoinen kaikille ammattikirjoittajille.

Kun ajat muuttuvat, metafora voi hämärtyä. Kollegani kummastelivat taannoin erään haastatellun sanaa *yksiniitinen*, koska moni puhuu ”yksiniittisestä”. Harva tietää, että taustalla on vanha käsityösana *niisi*. *Kilpistymistä* kiteytymisen merkityksessä käyttävä ei puolestaan ole kuullut, että sana viittaa epäonnistumiseen, kilvestä kimpoamiseen. Erityisesti purjehdusväki tuohtuu ”kurssin reivauksesta”, koska *reivaus* on purjepinnan vähentämistä, ei suunnanmuutosta.

Metaforan ei silti tarvitse muistuttaa esikuvaansa orjallisesti. Vaikka šakkiammatilaiset ovat huomautaneet, että *pattitilanne* merkitsee pelin päättymistä, kuvallinen merkitys saa olla lievempikin.

Jotkut taas haluaisivat poistaa kaoottisista tilanteista metaforan *myrskyn silmässä*, koska aidon myrskyn keskuksesta on tyyntä. Näiltä ihmisiltä taitaa unohtua, että myrskyt tупpaavat liikkumaan.

TUTKITTUA

Verkkouutisten kommenttipalstoilla on arvoa

Verkkouutisten kommenttipalstat laajentavat julkista keskustelua ja voivat nostaa esiin kysymyksenasetteluja, joita media ei muuten käsittele.

Tämä selviää mediatutkija **Veera Kangaspunnan** tuoreesta väitöskirjasta *Verkkouutisten kommentit julkisen osallistumisen muotona ja julkisen rajapinnoilla*. Väitöskirjassa analysoidaan useilla menetelmillä vuosien 2012–2013 Talvivaara-uutisten nettikommentteja *Helsingin Sanomissa*, *Kainuun Sanomissa* ja *Sotkamo-lehdessä*.

Kangaspunta tutki, mitä verkkouutisten kommentit merkitsevät yleisölle. Osoittautui, että verkkokommentit muodostavat monipuolisen ja tärkeän areenan, jolla lukijat voivat ottaa osaa itselleen tärkeiden aiheiden käsittelyyn.

Kommentit tiedostavat osallistuvansa julkiseen keskusteluun. Tämä näkyy muun muassa siinä, miten kommentteissa saatetaan puhutella suoraan näkymättömäksi jäävää yleisöä, joka lukee kommentteja, vaikka ei itse

osallistu keskusteluun.

Kommenttipalstoilla myös luetaan ja arvioidaan toisten kommentteja. Kommenttoijien välisen keskustelun määrään vaikuttaa kuitenkin verkkosivun tekninen toteutus. Tutkitun aineiston perusteella rekisteröidyt nimimerkit ja suora vastaus-toiminto kannustivat *Helsingin Sanomien* verkkokommenttoijia ahkeraan keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Median maantieteellinen sijainti vaikutti Talvivaaraa koskevan nettikeskustelun luonteeseen. *Kainuun Sanomissa* ja *Sotkamossa* verkkokommentit täydensivät uutisointia paikallisesta näkökulmasta. Kommenteissa keskityttiin puntaroimaan, ovatko kaivoksen tuottamat työpaikat aiheutettujen vahinkojen arvoisia. Sen sijaan *Helsingin Sanomissa* keskustelu karkasi yleiselle tasolle. Kommentit päättyivät toistuvasti pohtimaan uraanin ja ydinvoiman ongelmia. Tämä havainnollistaa, miten paikallisuus voi tuoda keskustelufoorumille lisäarvoa.

lisuus voi tuoda keskustelufoorumille lisäarvoa.

Monet lehdet on suljettu maksumuurin taakse. Tutkijan havaintojen mukaan paikallislehtien kommenttipalstat ovat maksumuurien seurauksena hiljentyneet ja keskustelu vaikuttaa siirtyneen sosiaalisen median puolelle.

Juha Matias Lehtonen

Petri Hakala, 59, on nimitetty viestintätoimisto Kreabin mediaviestinnän neuvonantajaksi. Hakala aloitti tehtävässä helmikuun alussa. Hän on aiemmin toiminut päätoimittajana *Hämeen Sanomissa* ja *Forssan Lehdessä* sekä *Satakunnan Kansassa* ja *Iltalehdessä*. Hakala on suorittanut toimittajan tutkinnon Tampereen yliopistossa vuonna 1985.

Viestintätoimistoon siirtyvä Petri Hakala tietää, mitä yrityspomon kannattaa tehdä päätyessään Iltalehden lööppiin

Mistä media-alan kokemuksesta uskot olevan eniten hyötyä uudessa tehtävässäsi?

Kaikki vuosikymmenten aikana saadut opit journalismista ovat hyvin käyttökelpoisia myös yritysviestinnässä.

Millaisia neuvoja aiot yrityksille antaa?

Neuvojakin koetan antaa, mutta ennen kaikkea kyse on konkreettisesta tekemisestä: yrityksen viestien tiivistämisestä ja paketoimisesta journalistiseen muotoon. Yksi hyvä neuvo on, että yritysviestinnässä kannattaa noudattaa *Journalistin ohjeita*.

Millaisia viestinnällisiä neuvoja yritykset tänä päivänä eniten tarvitsevat?

Yrityksissä tapahtuu paljon hienoja kasvutarinoita, joita ei julkisuudessa käsitellä. Niitä pitäisi saada paremmin esille.

Millä mielin siirryt viestintäpuolelle?

Nöyrällä mielellä aloitan näitä hommia. Enhän minä näitä viestinnän asioita sillä tavalla tunne paitsi, että olen usein ollut viestinnän kohteena. Samaa työtä tämä on edelleen, mutta tätä tehdään eri näkökulmasta. Minulla on edelleen sama lakki, mutta se vain on toisin päin päässä.

Mitä sanot yrityksen edustajalle, jos tämä päätyy Iltalehden lööppiin?

Kannattaa aina puhua totta. Mikään viestintäpalvelu ei voi auttaa, jos faktat eivät ole kunnossa. Kannattaa myös miettiä tarkasti

viesti, jonka haluaa julkisuuteen tuoda.

Ketkä ovat ammatilliset esikuvasi?

Minulla ei ole varsinaisia esikuvia, mutta olen aina yrittänyt kuunnella itseäni koke-neempia henkilöitä. Sitä suosittelen kaikille muillekin.

Olet pitkän linjan journalisti. Miksi et jatkanut media-alalla?

Tuntui siltä, että media-ala on jo nähty. Minulla on vielä muutama vuosi työaikaa jäljellä, ja nyt sain hyvän mahdollisuuden kokeilla vielä tätäkin uraa.

Olisitko halunnut vielä jatkaa journalismin parissa?

En oikeastaan. Olen sen puolen jo nähnyt niin hyvin, että se tinki on minun osaltani täynnä.

Aikasi Hämeen Sanomissa jäi melko lyhyeksi. Mitä siellä tapahtui?

Omistajat ja omistajien edustajat eli osakeyhtiön hallitus päättää, millaisen toimitusjohtajan se haluaa. En halua tähän sanoa muuta.

Olet entinen divaritason jääkiekkoilija. Vieläkö luistit kulkee?

Kyllä, hyvin kulkee. Odotan jo malttamattomana, että pääsen ensi vuonna yli 60-vuotiaiden sarjaan pelaamaan, ja meinaan olla siellä melko pitelemätön.

Manu Marttinen

Turun Sanomat tietää lukijoistaan kaiken

Tein vuosikymmen sitten *Turun Sanomien* uutistoimituksessa juttua siitä, miten eri-näisten pommintekoon kelpaavien aineiden ostaminen olisi muuttumassa luvanvaraiseksi. Samoja aineita käytetään esimerkiksi monessa harrastuksessa.

Yksi aineista oli nitrometaani, jota käytetään muun muassa kiihdytysautojen ja radio-ohjattavien autojen polttoaineena. Päätin etsiä haastateltavan kiihdytysautoilun parista, saisihan siitä mahdollisesti myös näyttäviä kuvia.

Kuten tässä yhdistysten luvatussa maassa usein tehdään, etsin alan yhdistyksen ja tiedustelin, onko Turun seudulla kiihdytysajajia. Yksi sellainen löytyi. Puhelinnumeroa yhdistyksen miehellä ei ollut antaa, mutta numeropalvelu tunki yhden numeron oikealta paikkakunnalta.

Soitin siihen, esittelin itseni ja aloin tiedustella nitrometaanin hankkimisen hankaluudesta. Haastateltava vastasi lyhyesti ja hieman hämmentyneenä.

Epäilykseni heräsi nopeasti, eikä suotta: langan toisessa päässä oli kiihdytysajoharrastajan täyskaima. Olin vahingossa onnistunut sellaisen löytämään, vaikka nimi ei ollutkaan mikään juhakorhonen tai jukkavirtanen.

Pahoittelin virhettä, mutta mies otti kaiken erittäin hyvällä huumorilla. Hämmästelini, miksi mies vastasi kysymyksiini nitrometaanista, vaikkei kiihdytysajaja ollutkaan. Sekin selvisi: väärä haastateltavani söi nitroja.

”Minä ihmettelinkin, että miten *Turun Sanomat* tietää minun sydänlääkitykseni.”

Harri Ahola

Kirjoittaja on Turun Sanomien urheilutoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Jenna Parmala ja Maija Toppila tallensivat toistensa työelämäkerrat. Toppila käytti muistin tukena valokuvakoelemaansa eri toimituksista. Nuori kollega neuvoi kokeneempää tallennustekniikassa.

JOURNALISTINAISTEN URATARINOITA KAIVATAAN TUTKIJOIDEN KÄYTTÖÖN

Tiina Vahtera, teksti ● Heli Saarela, kuva

Tuntitolkulla tuli tarinaa. Ja paljon naurettiin.

Pitkäaikainen päätoimittaja **Maija Toppila** ja tiedetoimittaja **Jenna Parmala** tallensivat syksyllä toistensa työhistoriaa nauhalle. Hyvän mielen urakka oli osa Naistoimittajat ry:n työelämäkertakeräystä, joka jatkuu myös keväällä.

Äänitteet tallennetaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon tutkijoiden käyttöön.

”Se, mikä nyt tuntuu lähimenneisyydeltä, jonka kaikki muistavat, unohtuisi tallentamatta nopeasti”, sanoo SKS:n kokoelmapäällikkö **Katri Kivilaakso**.

Talkootyönä tehtävä keräys palvelee tutkijoita, mutta antaa myös mediaväelle kiinnostavan tirkistysaukon kollegojen elämään. Haastattelija lyhentää ja stilisoi äänitteen, toimittaa sen arkistoon ja kirjoittaa sen pohjalta jutun, joka julkaistaan Naistenaani.fi-sivustolla.

Kuka tahansa voi jututtaa journalistinaisen, ja jokaisen duuni on tarinan arvoinen: kirjoittajan,

kuvaajan, graafikon, tv-kasvon, pomon tai rivipuurtajan.

HEDELMÄLLISINTÄ ON toimia päittäin, kuten hiljakoin eläkkeelle jäänyt Toppila ja kolmikymppinen Parmala tekivät.

”Oman työuran kuvaus ei ole elämäkerta eikä teellinen tutkimus. Nauhalle voi puhua vapaasti. Lukisin mielelläni myös maakuntien journalistien ja vaikka toimitusten sihteereiden urapoluista. Hehän ovat nähneet kaiken”, Toppila sanoo.

Oululaissyntyinen Toppila on ehtinyt naputtaa kirjoituskoneella raviuutisia ja kokea aikakauslehdissä kultavuodet, jolloin toimittajille oli tarjolla työpaikkoja valittavaksi asti. Hän on nähnyt myös, miten yt-neuvottelut ovat kuristaneet media-alaa. Nyt Toppila mentoroi nuorempaa polvea.

Parmala kirjoitti freelancerina pariinkymmenen julkaisuun ennen kuin hänet helmikuun alussa vakinaistettiin *Tiede-Luontoon*. Hän on keräysprojektin alkuunpanijoita ja yksi ohjaajista.

Aineistoon halutaan mukaan myös nuorten kokemukset ja ”Plan B:t”.

”Kerätyssä aineistossa näkyy hyvin, miten naiset ovat rymähtäneet alalle. Samaan aikaan on tullut digitalisaation aalto. Naisvaltaisuus ja palkkakehitys kulkevat rinnakkain. Mitä enemmän naisia, sen pienemmät palkat”, Parmala pohtii.

NURMEKSESSA ja Hämeenlinnassa asuva **Pirkko Keskinen** on ahkeroinut talteen neljän kollegansa työhistoriat. Hän antaisi mielellään myös oman monopolivisen uransa osaksi tutkijoiden aineistoa. Haastattelijaa kaivataan.

”Halusin antaa äänen maakunnille. Joka puolella tehdään periaatteessa samaa työtä. On ollut mielenkiintoista lukea, mitä kautta ihmiset ovat alalle tulleet. Sukupolvessani on paljon sattumatoimittajia. Minäkin olen.” ●

Haastattelu- ja tallennusohjeet osoitteessa naistoimittajat.fi.

ETÄILY TOI KOULUTUKSEEN ENEMMÄN OSALLISTUJIA JA UUSIA TEEMOJA

” Hienoa, kun voi osallistua kauempaakin. Toivottavasti jatkatte etäkoulutusta.”

Tällaista palautetta Journalistiliiton verkkokoulutuksista olen saanut paljon. Virtuaalilaisuuksiin mahtuu enemmän väkeä kuin lähikoulutuksiin, ja silti paikat ovat täyttyneet nopeasti. Myös palautetta on annettu hanakammin kuin aikaisemmin. Kiitos siitä!

Kaikki liiton toimiston järjestämä koulutus tapahtuu tällä hetkellä pandemian vuoksi verkossa. Palautteen perusteella ammattiosaamista täydentäviä Teams- ja Zoom-koulutuksiamme pidetään tehokkaana, demokraattisena, ympäristöystävällisenä ja vaivattomana tapana osallistua.

Liitto on striimannut kursseja verkkoon vuosien ajan, mutta korona kiritti meidätkin kunnolliseen digiloikkaan. Tuotamme uusia koulutuksia myös Youtubeen ja liiton extranetin koulutuskirjastoon.

Yksi korona-ajan inspiroima uusi koulutuskanaava on ruotsinkielinen podcast *Jpodden*, joka jatkaa toistaiseksi. Podcastissa on käsitelty muun muassa kuvajournalismia. Suosittelemme *Jpoddenia* lämpimästi myös suomenkielisille jäsenille.

Uravalmennuksetkin ovat onnistuneet verkossa vähintään kohtuullisesti. Jäsenillä on taitoa ja rohkeutta jakaa kokemuksiansa ja kannustaa toisiaan, sekä kasvokkain että verkossa. Chattipalstoilla kukkivat vinkit ja tsemppaukset.

Viimeksi jaoimme koulutuksessa vinkkejä parempaan uneen samalla, kun luettelimme porukalla, mitä liikuntavälineitä ruutujen takana oli parhaillaan käytössä. Ja olihan niitä, steppilaudasta hulavanteisiin.

Etäkurssien osallistujamäärän rajaaminen herättää joskus ihmetystä. Rajaamisen syy on keskustelun ja kommentoinnin varmistaminen. Vastuulliseen koulutukseen kuuluu aina vastavuoroisuus ja mahdollisuus vuoropuheluun koulut-

tajan kanssa. Työttömyyttä ja työssä jaksamista si-
vuavissa koulutuksissa pienehköt ryhmät takaavat
intiimin ja turvallisen keskusteluilmapiirin.

JOURNALISTILIITON TAVOITTEENA on palvella jäseniä tasapuolisesti, asuinpaikasta riippumatta. Tässä verkkokoulutus on osoittanut voimansa.

Suosittelen verkkokoulutusta lämpimästi myös jäsenyhdistyksille, jos lähikoulutusten järjestäminen on tuntunut hankalalta. Verkko on oiva ympäristö jäsenyhdistysten yhteisten koulutusten järjestämiseen. Monen yhdistyksen koulutusosastaminen toimii inspiraationa koko liitolle, mutta joissakin yhdistyksissä koulutusta on tarjolla hyvin vähän. Me liiton toimistolla autamme mielellämme alkuun erilaisten tilaisuuksien järjestämisessä.

Kouluttaminen sujuu verkossa kohtuullisen kevyesti. Siksi voimme kokeilla erilaisia koulutusteemoja aiempaa vapaammin. Iloksenne esimerkiksi kielenhuolto, aivoterveys ja Instagram-kurssit ovat houkuttelleet osallistujia poikkeuksellisen monista ammattiryhmistä.

Parhaillaan suunnittelemme verkkoon muun muassa talouden tunnuslukujen avaamista, infografiikkakoulutusta, sparrausta paikallisjournalismiin ja katsausta viestinnän yhteiskuntavastuuseen. Uusia koulutuksia päivitetään jatkuvasti liiton nettisivujen tapahtumakalenteriin.

KUN VIRUS VÄISTÄÄ, lähikoulutukset palaavat. Kasvokkain kohtaamiset ja vertaiskeskustelut ovat ja pysyvät liiton koulutustoiminnan ytimessä. Moni varmasti myös odottaa niitä.

Silti voin vilpittömästi luvata asiaa vähän huolestuneeseenkin sävyyn kyselleille jäsenille: myös verkkokoulutus jatkuu, ja kokemusten karttuessa toivottavasti paranee entisestään. ●

Nina Porra ● Kirjoittaja on Journalistiliiton koulutuspäällikkö.

Katso Journalistiliiton tulevat tapahtumat ja koulutukset: journalistiliitto.fi

Sanomalehtimiesliiton aluepäiviä käsiteltiin Sanomalehtimiehen numerossa 2/1970. Jutun otsikko oli ”Purnaa, toivoo, pelkää, vaatii”.

Huolena laatu, juttuvaihto ja värikuvat

Työtä on liian paljon ja teki-
jöitä liian vähän. Tutkivaa
journalismia pitäisi tehdä
enemmän. Kustantaja ei ymmärrä,
että kannattaa kilpailla määrän
sijaan journalismin laadulla.
Muun muassa tällaisia huolenai-
heita esittivät Sanomalehtimieslii-
ton jäsenet vuonna 1969 aluepäi-
villä Helsingissä ja Tampereella.

Toiveet ja pelot kuulostavat tutuilta. Juttuvaihtoa pidetään hyvänä ideana, mutta sen myös pelätään yhdenmukaistavan sisäl-
töjä liikaa. Tekniikan toivotaan helpottavan arkea, mutta uhkana on tietokonesamaistuminen. Luotto journalistin ammatin säilymiseen on vankka, ovathan kustantajat vastikään ilmoittaneet tarpeekseen 120 uutta toimittajaa vuosittain. Kilpailu toivotaan tervetulleeksi, sillä se nostaa tiedonvälityksen laatua – kunhan pidetään huolta, ettei kilpailu ”paisuta sensaatio-hakuisuutta tai vääristä uutisarvostusta”.

Sanomalehdistön tulee ”edistää eikä hidastaa yhteiskunnan kehitystä” ja työpaikoilla ”tulee lisätä yritysdemokratiaa eli ottaa toimitajia mukaan suunnitteluun”. Myös värikuvien käyttäminen leh-
dissä puhuttaa jäseniä.

”Pelkän ilottelun takia ei kannata väriä käyttää”, toteaa nimettömäksi jäävä aluepäivien osallistuja.

Maria Pettersson

Tyyneyden majakka myrskyjen keskellä

PROFESSORI RAIMO SEPPÄLÄ
27.3.1934 ULVILA – 24.1.2021 TAMPERE

Vastaavana päätoimittajana *Aamulehdestä* vuonna 1995 eläköitynyt journalisti ja kirjailija **Raimo Seppälä** kuoli 86 vuoden ikäisenä tammikuisen sunnuntain kääntyesä iltaan Pirkanmaan hoitokodissa.

Kiireen myrskyissä tuskailevien toimittajien keskellä Raimo oli rauhoittava majakka. Hän heijasti ympärilleen vaikeinakin aikoina luotusta hyvän arjen jatkuvuuteen. Siihen, että seuraava lehti ilmestyy taas ajallaan.

Ehkä taustalla oli se, että Raimo Seppälä oli kokenut sota-aikaakin. Myöhemmin hän muisteli, miten seisojien veljensä **Arton** kanssa valkoinen villapaitoineen ”maastoutuneena” vyötäisi myöten hangessa, kun vihollisen pommikoneet jylisivät yli.

Seppälä oli ensisijaisesti laatu-kirjoittaja mutta samalla tuotteliaisuuden ihme. Kukaan ei pysty mittaamaan hänen 1955 alkaneen

Aamulehti-uransa tekstimäärää. Tietokirjoja hän teki ainakin sata. Raimo jätti puumerkinsä lehdistön ja Pirkanmaan historiaan silmäkin, että hänen vahtivuorollaan *Aamulehti* muuttui sitoutumattomaksi. Journalismi nostettiin yksin ylimmäksi johtotähteksi.

Raimo oli kiinnostunut kaikesta kirjoittamisen arvoisesta; taloudesta, kulttuurista, politiikasta, urheilusta, maailmasta ja elämästä ylipäätään. Hän eli puolisonsa **Eeva-Liisan** rinnalla yli 65 vuotta, ja heidän jälkeläisensäkin seurasivat isää viestintäuralle.

Matti Mörttinen

Kirjoittaja on Raimo Seppälän pitkäaikainen entinen työtoveri.

TUISKUN SÄÄTIÖN APURAHAT

Toimittaja Onni V. Tuiskun säätiö jakaa ensisijaisesti matka- ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja apurahoja kaikille toimittajille ja lehtitalojen toimihenkilöille. Hakemus täytetään ja lähetetään säätiön nettisivuilla.

Lisäksi tänä vuonna on haettavissa säätiön 100-vuotisjuhlavuoden erikois-stipendit, kolme tuhannen euron arvoista virkistyslajajakorttia kotimaisiin lomakohteisiin. Erikoisstipendejä haetaan samalla lomakkeella. Stipendiä saa ehdottaa myös kollegalleen.

Apurahat ovat haettavissa 1. – 31. 3. 2021.

Toimittajien on mainittava hakemuksessa, onko hän Nuorsuomalaisen Sanomalehtimiesyhdistyksen tai Suomalaisen Sanomalehtimiesliiton jäsen.

ONNI V. TUISKUN SÄÄTIÖ

www.tuiskunsaatio.fi

Uuden Suomettaren Säätiön apurahat

Uuden Suomettaren Säätiö tukee suomenkielisen median journalistien yleisen ja ammattisivistyksen lisäämistä myöntämällä apurahoja opintomatkoihin, kursseihin ja muuhun täydennyskoulutukseen sekä tutkimus- ja julkaisuhankkeisiin. Lisäksi säätiö kannustaa alan opiskelijoita pienehköin pro gradu -stipendein.

Säätiön hallitukselle osoitetusta vapaamuotoisesta hakemuksesta tulee käydä selville hakijan ikä, opinnot, tähänastinen toiminta ja suunnitelma apurahan käytöstä. Hankkeen toteututtua apurahan saajan tulee antaa säätiön hallitukselle kertomus apurahan käytöstä.

Hakemukset tulee lähettää **26.3.2021** mennessä säätiön asiamiehelle osoitteella: Uuden Suomettaren Säätiö, Annukka Åstrand, Hanikka 19 A, 02360 Espoo.

JOKES 30 VUOTTA -JUHLASTIPENDIT

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö julkistaa haettaviksi Jokes 30 vuotta -juhlastipendit.

Apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuihin työskenteleville ja työskennelleille journalistille.

Apurahojen haku alkaa **11. helmikuuta ja päättyy 12. maaliskuuta kello 16**, jolloin hakemuksen on oltava jätetty apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla ennen hakuajan päättymistä.

Tarkemmat tiedot säätiön apurahojen hakemisesta: www.jokes-saatio.fi

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies Anna Kähkönen, 050 551 3961.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
PL 252 Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

LEHTIKUVAAJIEN APURAHOJA HAETTAVANA

Jokesin Lehtikuvaajarahasto julkistaa haettavaksi Kopiosto-apurahat lehtikuvaajille valokuvaproduktioiden tekemiseen sekä läheisesti lehtikuvausta sivuaviin opintoihin ja tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan lehtikuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahoihin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla. Apurahoja ei myönnetä opiskelijoille.

Haku alkaa **11. helmikuuta ja päättyy 12. maaliskuuta 2021 kello 16.00**.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue lisää apurahojen hakemisesta: www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarenkatu 16, 7. krs 00530 Helsinki

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

Haemme Uudenkaupungin Sanomiin ja Laitilan Sanomiin **Kesätoimittajia**

Haluatko tehdä paikallisjournalismia mukavassa työyhteisössä? Oletko kiinnostunut kesätyöpaikasta Uudessakaupungissa tai Laitilassa?

Jos innostut uutisista, ihmisistä ja ilmiöistä ja kirjoitat sujuvasti, hae meille töihin kesäksi 2021. Arvostamme oma-aloitteisuutta, ideoita ja avointa mieltä. Alan koulutus ja kokemus sekä valokuvaajan taidot katsotaan eduksi.

Lähetä vapaamuotoinen hakemus 17.2. mennessä osoitteeseen eija.eskola-buri@uudenkaupunginsanomat.fi

Tiedustelut: Eija Eskola-Buri, päätoimittaja, 045 77319571
eija.eskola-buri@uudenkaupunginsanomat.fi
eija.eskola-buri@laitilansanomat.fi

Uudenkaupungin Sanomat on vuonna 1890 perustettu, kolme kertaa viikossa ilmestyvä tilattava paikallislehti, joka kuuluu TS-Yhtymään.

Laitilan Sanomat on vuonna 1925 perustettu kaksi kertaa viikossa ilmestyvä tilattava paikallislehti. Sitä kustantava Plari Oy on TS-Yhtymän osakkuusyritys. Plari Oy:n toinen omistaja on Vakka-Suomen Media osuuskunta.

KOKOUKSET

KSJ:n vuosikokous

Keski-Suomen Journalistien vuosikokous pidetään to 11.3. klo 17 alkaen Jyväskylässä hotellissa Albassa. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat (mm. valitaan puheenjohtaja ja hallitus). SJL:n puheenjohtaja Hanne Aho tervehtii kokousta etänä. Klo 17 alkaen on tarjolla salaatti-buffet ja kahvit, varsinainen kokous 18.30. Ilmoittautuminen alkaa 22.2., mihin mennessä varmistuneet, ettei koronatilanne estä tapahtumaa. Ilmoittautumiset 1.3. mennessä sihteeri@ksjournalistit.fi. Lisätiedot: Asiamies Mari Heikkilä, sihteeri@ksjournalistit.fi ja p. 040 707 9285 sekä ksjournalistit.fi.

HSJ:n vuosikokous

Helsingin Seudun Journalistit ry:n vuosikokous pidetään ke 17.3. klo 18 Hotelli Presidentissä, Helsingissä. Kokouksessa käsitellään sääntöjen § 23 edellyttämät asiat, Aikakauslehdentoimittajain Säätiön hallituksen täydennysvaali ja tilintarkastajien valinta. SJL:n tervehdyksen tuo puheenjohtaja Hanne Aho.

Koronatilanteen vuoksi edellyttämme ennakoilmoittautumista. Ilmoittautu 8.3. mennessä lomakkeella, joka löytyy kokouksustusta www.hsj.fi. Koronarajoitusten vuoksi on mahdollista, että kokous pidetään kokonaan etäyhteydellä.

YOT:n vuosikokous – RPA:s årsmöte

Ylen ohjelmatyöntekijät ry:n vuosikokous pidetään etäyhteyksin la 20.3. klo 12. Kokouksessa käsitellään sääntömääräisten vuosikokousasioiden lisäksi YOT:n sääntömuutos, joka koskee vuosikokouksen etäosallistumista sekä mahdolliset saapuneet aloitteet. Aloiteaika päättyy pe 26.2. Poikkeuksellisesti vuosikokoukseen ei ole mahdollista osallistua valtakirjalla. Rundradions programarbete rf håller sitt årsmöte på distans lö. 20.3. från och med klockan 12. Förutom de stadgeenliga ärendena behandlar årsmötet förändringar av RPA:s stadgar som berör deltagande på distans samt eventuella motioner. Motionerna måste lämnas in senast fre. 26.2. Undantagsvis kan man inte delta i årsmötet med fullmakt.

Radio- ja televisiotoimittajien liitto RTTL – Radio- och televisionsredaktörernas förbund RTRF on 4500 sähköisen median ammattilaisten jo 60 vuotta toiminut järjestö. RTTL ja sen viisi jäsenyhdistystä ovat osa Suomen Journalistiliittoa.

RTTL hakee TOIMINNANJOHTAJAA

vastaamaan liiton järjestötoiminnasta ja sen kehittämisestä, viestinnästä, tapahtumakoordinoinnista sekä jäsenyhdistysten ja jäsenten neuvontapalveluista.

Menestyminen tehtävässä edellyttää vankkaa mediaan, työmarkkinajärjestöihin ja järjestötyöhön perehtyneisyyttä sekä hyviä verkostoja. Kokemus edunvalvonta- ja tekijänoikeusasioissa on hyödyksi.

Toivomme

- innovatiivista ja itsenäistä otetta
- hyviä vuorovaikutustaitoja ja paineensietoa
- tehtävään sopivaa koulutusta
- sujuvaa suullista ja kirjallista ruotsin ja englannin kielen osaamista, muusta kielitaidosta on etua

Tarjoamme monipuolisen, vauhdikkaan ja kiinnostavan työympäristön: jäsenemme ovat radiossa, televisiossa, verkossa, ohjelma- ja tuotantoyhtiöissä sekä alan oppilaitoksissa työskenteleviä rautaisia ammattilaisia, vakituisissa työsuhteissa, freelancereina ja yrittäjinä. Toiminnanjohtajan tehtävä on kokoaikainen, työsuhte toistaiseksi voimassaoleva ja työnantajasi on RTTL:n hallitus. Toivottavasti voit aloittaa huhtikuussa. Koeaika on kuusi kuukautta.

Odotamme hakemustasi palkkaehdotuksineen **5.3.2021** mennessä, osoitteeseen: rtl@yle.fi tai RTTL, Radiokuja 1, 00240 Helsinki.

Lisätietoja antaa arkipäivisin klo 11–12
RTTL:n puheenjohtaja Tapio Räihä, p. 040 5531918.

**Löydä kauttamme
tutkitun tiedon
asiantuntija juttuusi**

Etsi Xpertti

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja
ammattikorkeakouluja

Tutkitun tiedon
teemavuosi
2021

Kesätoimittajaksi Kirkko ja kaupunkiin

Kirkko ja kaupunki -media etsii kesätoimittajaa 2,5 kuukauden pestiin kesä-elokuulle. Meillä pääset tekemään monipuolista ja monikanavaista työtä. Toivomme sinulta reipasta otetta sekä kykyä ideoida kiinnostavia sisältöjä. Edellyttämme kokemusta journalismista tai sisällöntuotannosta.

Pääkaupunkiseudun seurakuntien julkaisema Kirkko ja kaupunki on palkittu ja kunnianhimoinen. Toimituksemme sijaitsee Helsingin Kalliossa. Työkavereiksesi saat maan parhaita uskonto-journalismin ammattilaisia.

Hakemukset juttunäytteineen
18.2.2021 mennessä päätoimittajalle:
jaakko.heinimaki@kirkkojakaupunki.fi.

Julia Thurén, 33

- Toimittaja, bloggaaja ja yrittäjä.
- Kirjoittaa parhaillaan tietokirjaa kuluttamisesta.
- Työskennellyt A-lehdillä Demissä, Trendissä ja Avussa.
- Kirjoittanut tietokirjan Kaikki rahasta (Gummerus) sekä yhdessä Raisa Mattilan kanssa Lapsiperheen parisuhdekirjan (Otava).
- Valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopistosta.

Julia Thurén on saanut podcastinsa kuuntelijoilta kiitosta raha-ahdistuksen vähentämisestä ja hyödyllisistä vinkeistä. "Rahapuhetta tarvitaan myös siksi, että Suomessa noin 400 000 ihmisellä on maksuhäiriömerkintä", Thurén sanoo.

Julia Thurén pyysi talouspodcastinsa tekoon Instagram-seuraajiensa apua

Freelancekirjoittaja Eeva Kolun valinta

"Viime vuosina kiinnostus talousasioihin ja avoin puhe niistä tuntuvat mullistuneen etenkin nuorten naisten keskuudessa. Freelancetoimittaja **Julia Thurén** on ollut näkyvästi mukana saamassa muutosta aikaan. Hän on kirjoittanut ja puhunut talousasioista blogissaan, podcastissaan, sosiaalisessa mediassa sekä kirjassaan *Kaikki rahasta* – ja tehnyt sen hauskesti, ymmärrettävästi ja ilman häpeää. Talousasioiden esittäminen vaikeasti ymmärrettävänä salakielenä pitää yllä eriarvoisuutta. Thurén viestii, että ne voi ottaa haltuun myös ilman isoa liksaa tai ekonomin koulutusta. Itse olen Thurénin *Melkein kaikki rahasta* -podcastin innoittamana alkanut ensimmäistä kertaa puhua avoimesti tuttavien kesken palkoista ja kysyä kollegoilta apua töideni hinnoittelussa."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Heli Blåfield, kuva

Kun kirjani *Kaikki rahasta* (Gummerus, 2018) sai myönteisen vastaanoton, halusin jatkaa aiheen käsittelyä. Kun Yle etsi uusia podcast-aiheita, ehdotimme ystäväni, tuottaja **Anna Karhusen** kanssa konseptia, jossa rahaa käsiteltäisiin monesta eri näkökulmasta", sanoo toimittaja ja bloggaaja **Julia Thurén**.

Nyt Thurén on tehnyt *Melkein kaikki rahasta* -podcastiaan Ylelle kaksi kautta, viime syksyn ajan päätyökseen. Viimeisin jakso ilmestyi 17. joulukuuta. Podcastin aiheita ovat olleet muun muassa säästäminen, kulluttamisen etiikka, palkat, perintö sekä raha kaverisuhteissa ja parisuhhteissa. Podcastin jatko on vielä auki. Kirjan ja podcastin ohella Thurén käsittelee raha-asioita blogissaan ja sometileillään.

"Etenkin kipeitä aiheita, kuten taloudellinen väkivalta parisuhteessa, oli helpompi tehdä Ylelle kuin kaupalliseen podcastiin. Podcastissa on myös paljon hyötytietoa. Osan voisi oppia yhteiskuntaopin tunnilla, osaan olen haastatellut useita asiantuntijoita. Pääosassa jaksoissa ovat yleensä kokemusasiantuntijat, jotka olen löytänyt Instagram-seuraajieni joukosta.

Ennen kausien alkua kysyin seuraajiltani, mitkä aiheet kiinnostaisivat, ja sain satoja vastauksia. Kun olimme päättäneet aiheet tuottajani **Johanna Reenin** kanssa, kysyin Instassa, mistä näkökulmasta niitä pitäisi käsitellä. Seuraajissani on ihmisiä todella hyvätulolisista toimeentulotuella eläviin, joten viestien lukeminen on ollut opettavaista.

Jutusteleva sävy asiapodcastissa vaatii huolellisen käsikirjoituksen ja paljon taustatöitä. Käyn käsikirjoituksen ennakoon läpi myös haastateltavien kanssa, mutta en juuri ennen nauhoitusta. Olen itse podcastvieraana huomannut, että silloin ei välttämättä muista, sanoiko jonkun asian hetki sitten nauhoituksessa vai taustakeskustelussa.

Nauhoituspäivinä olen tehnyt Ylen studiolla kolme jaksoa – ja ollut niiden jälkeen aivan hajalla siitä, miksi en kysynyt jostain asiasta enempää tai kuunnellut haastateltavaa tarkemmin. Lopulta sanon itselleni, että harvoin niitä kukaan muu huomaa ja paremmin ensi kerralla.

Joskus korjaamiseen on oikeasti syytä. Esimerkiksi osa perintöjaksosta otettiin uusiksi, kun keskustelu kuolemasta äityi turhan lennokkaaksi. Myös raha itsessään on herkkä aihe. Välillä mietin, pystynkö itse melko hyvätulolisena ymmärtämään tarpeeksi toisten erilaista tilannetta." ●

Totuutta
ei voi piilottaa edes
takaluukkuun.

